

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Nová obec v podmínkách Slovenské republiky

New Municipality in Conditions of the Slovak Republic

Student:

Petra Podoláková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Petra Podoláková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Nová obec v podmínkách Slovenské republiky**
New Municipality in Conditions of the Slovak Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Samospráva na úrovni obcí
3. Struktura, vývoj a vznik nových obcí na území Slovenska
4. Zabezpečení správy nové obce
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

GAJDOŠ, Peter, Katarina MORAVANSKÁ a Lubomír FALŤAN. *Špecifiká sídelného vývoja na Slovensku. Typologická analýza sídiel*. Bratislava: Sociologický ústav SAV 2009. 182 s. ISBN 978-80-85544-62-6.

GRUŇ, Lubomír, Alena PAULIČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. Bratislava: EUROUNION, 2005. 122 s. ISBN 80-88984-82-3.

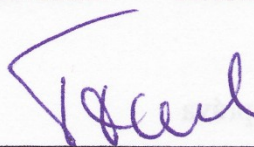
ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2008. 204 s. ISBN 978-80-224-1023-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

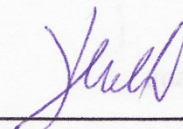
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Miestoprísahne prehlasujem, že som celú prácu, vypracovala samostatne, prílohy č. 1, 2, 3, 4, 5, dané mi k dispozícii, som samostatne doplnila.

V Ostrave dňa 11. 05. 2012

.....

Petra Podoláková

Obsah

1	ÚVOD	4
2	SAMOSPRÁVA NA ÚROVNI OBCÍ	6
2. 1	Obecná samospráva a jej vývoj	6
2. 1. 1	Vývoj miestnej samosprávy	6
2. 1. 2	Európska charta miestnej samosprávy	9
2. 2	Obecná samospráva	10
2. 2. 1	Kompetenčné právo obce	11
2. 2. 2	Rozpočet a majetok obce	12
2. 2. 3	Orgány obce	17
2. 2. 4	Územie obce	23
3	ŠTRUKTÚRA, VÝVOJ A VZNIK NOVÝCH OBCÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	26
3. 1	Vývoj sídelnej štruktúry v Slovenskej republike	26
3. 1. 1	Fázy urbanizácie na území Slovenska od 13. storočia po súčasnosť	26
3. 2	Typy územných zmien obcí na Slovensku	28
3. 2. 1	Územné zmeny obcí v rokoch 1990 – 1999	29
3. 2. 2	Územné zmeny obcí v rokoch 2000 – 2001	31
3. 2. 3	Územné zmeny obcí v rokoch 2002 – 2011	33
3. 3	Vplyv územných zmien obcí na štruktúru osídlenia	34
3. 3. 1	Novozriadené obce a štruktúra osídlenia v rokoch 1990 – 2011	35
4	ZABEZPEČENIE SPRÁVY NOVEJ OBCE	37
4. 1	Základné informácie o obci	37
4. 2	Novozriadená obec Štitáre a jej samospráva	38
4. 2. 1	Pôsobnosť obce	38
4. 2. 2	Majetok obce	39
4. 2. 3	Rozpočet obce	42
4. 2. 4	Zaistenie verejných služieb v obci	47
5	ZÁVER	49
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	52
	ZOZNAM SKRATIEK A SYMBOLOV	56
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU BAKALÁRSKÉ PRÁCE	
	ZOZNAM PRÍLOH	

1 ÚVOD

Samospráva je popri štátnej správe druhou časťou verejnej správy. Samosprávou rozumieme aj výkon čiastkových funkcií inými verejnoprávnymi korporáciami ako je štát, a to je územná samospráva a záujmová samospráva. Základným územným samosprávnym celkom na území Slovenskej republiky je obec, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami. Druhým stupňom miestnej samosprávy je samosprávny kraj. Obidve úrovne sú navzájom nezávislé. Obec a samosprávny kraj rozhodujú vo veciach územnej samosprávy samostatne vo veľmi úzkom spojení s občanmi obce. Na území Slovenskej republiky je jednoúrovňová obecná samospráva, existujú však aj dve výnimky a to sú mestá Bratislava a Košice, ktoré majú dvojúrovňovú obecnú samosprávu – magistrátne úroveň (mesto) a mestské časti.

Predmetom bakalárskej práce je problematika vzniku a zaistenia obecnej samosprávy novej obce v podmienkach Slovenskej republiky, ktorá je konkrétne aplikovaná na príklade novozriadenej obce Štitáre.

Cieľom bakalárskej práce je charakteristika a zhodnotenie zabezpečenia a fungovania verejnej správy podľa zvolených finančných a samosprávnych parametrov, v novozriadenej obci na príklade obce Štitáre.

K vypracovaniu bakalárskej práce a dosiahnutiu cieľa boli využité metóda deskriptívnej analýzy na základe rešerše odbornej literatúry, komparácia vybraných ukazovateľov rozpočtu novej obce v časovom období 2007 – 2010.

Bakalárska práca je tvorená 5 kapitolami. Po úvode nasleduje druhá kapitola pod názvom „Samospráva na úrovni obcí“, ktorá hovorí o počiatkoch miestnej samosprávy, popisuje základnú územnú jednotku na území Slovenska – obec, jej pôsobnosť, majetok, rozpočet a orgány. Obsahom tretej kapitoly „Štruktúra, vývoj a vznik nových obcí na území Slovenska“, je vývoj sídelnej štruktúry v jednotlivých fázach urbanizácie, popis územných zmien obcí od vzniku samostatnej Slovenskej republiky a analýza vplyvu týchto zmien na štruktúru osídlenia na Slovensku. Štvrtá kapitola pod názvom „Zabezpečenie správy novej obce“, sa zaoberá vznikom novej obce Štitáre, jej súčasným stavom, venuje sa rozdeleniu majetku po oddelení obce od mesta, komparácií rozpočtov v priebehu rokov 2007 – 2010

a poskytovaní verejných služieb v novozriadenej obci. Poslednou kapitolou práce je záver, ktorý sa bude venovať zhrnutiu základných poznatkov.

Pri spracovaní tejto bakalárskej práce som použila odbornú literatúru, ktorá sa venuje danej problematike, ktorá je presne popísaná v zdrojoch, internetové zdroje, zákony Slovenskej republiky a interné podklady obce Štitáre, ale taktiež poznatky z osobného rozhovoru so starostkou obce.

2 SAMOSPRÁVA NA ÚROVNI OBCÍ

„História miestnej samosprávy na území dnešného Slovenska je plná rôznych stretov, vývojových kriviek, túžby po nadvláde jedného nad druhým, ale tvoria ju tiež vzájomné styky s okolitými krajinami, ovplyvňovanie, spoločné dedičstvo ako aj snaha o nájdenie čo najoptimálnejšieho variantu fungovania verejnej správy. Vývoj tak bol veľmi rôznorodý a spleťtý.“¹

2. 1 Obecná samospráva a jej vývoj

2. 1. 1 Vývoj miestnej samosprávy

Pri popise vývoja obecnej samosprávy treba siahnuť hlbšie do minulosti a začať postupne od vývoja územnej samosprávy. Vývoj územnej samosprávy sa datuje od 9. storočia. V období Veľkomoravskej ríše si veľmoži na ochranu svojho majetku a vlastných práv vybudovali vlastnú štátnu (ríšsku) organizáciu. Na jej čele bol knieža – panovník, bol zároveň aj najvyšším správnym orgánom. Následne budovali aj špeciálne ústredné a dvorské orgány. V tomto období fungovala aj tzv. vidiecka správa. Obyvatelia si volili vlastného richtára. Neskôr sa vytvorili samostatné organizačné jednotky – dištrikty.²

Prvú známu reformu verejnej správy v Uhorsku a tým aj na Slovensku realizoval v 11. storočí kráľ Štefan I. Materiálnym znakom neobmedzenej moci bol dedičný súkromný majetok, preto vláda, zákonodarstvo aj verejná správa úzko súviseli so správou kráľovských súkromných majetkov. Bol akceptovaný prirodzený spôsob členenia terajšieho územia Slovenska, ktorý sa rozšíril aj do ostatných častí kráľovstva, predtým členenie neexistovalo. Centrom kráľovskej správy bol kráľovský dvor a kúria, na ňu nadväzoval územno-správny systém tzv. hradských španstiev (župy). Najvyšším funkcionárom na dvore bol nádvorný župan – palatín a nádvorník, zastával súdnu a správu moc. Okrem toho bol aj dôverníkom – správca kráľovských financií. Najvyšším ústredným orgánom bola kráľovská rada. Nižšou jednotkou správy bola župa, na čele so županom, ktorého menoval kráľ.³

¹ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 30)

² GRŮŇ, Lubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 18)

³ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 32-33)

Koncom 13. storočia sa zmenila kráľovská župa na šľachtickú, či zemiansku stolicu. V nej rozhodovala šľachta, ktorú reprezentovali volené orgány, šľachtickí sudcovia. V 14. storočí sa okrem stolic vytvorili panstvá – domíniá. Menšie územné celky, v každej stolici ich bolo niekoľko. Ich úlohou bolo spravovanie majetku určitého vlastníka, jeho sídlom bol hrad, ktorý bol hospodárskym, administratívnym, súdnym a vojenským centrom. Na čele boli kasteláni, menovaní vlastníkom hradu. Takto fungovala stoličná samospráva až do roku 1785, kedy ju zrušil Jozef II. Uhorsko bolo rozdelené na 10 administratívnych dištriktov na čele s komisármi, ktorých menoval panovník. Na Slovensku vznikli tri dištrikty – Nitriansky, Banskobystrický a Košický.⁴

Toto správne usporiadanie nemalo dlhé trvanie, skončilo sa smrťou Jozefa II. Po roku 1790 sa preto verejná správa vracia k stavu pred roka 1785.

Zmeny vyvolali až revolučné zmeny v rokoch 1848-1849, otvárali cesty kapitalistickému rozvoju. Padol feudalizmus a môže sa začať budovanie nového moderného štátu a práva. V tomto období možno zaznamenať prvý pokus o vytvorenie slovenskej národnej verejnej správy. 19. septembra 1848 v Myjave vyhlásila Slovenská národná rada (SNR) slovenskú samostatnosť, umožnila voliť revolučné slovenské miestne orgány. Samosprávu prevzali do rúk obyvatelia Slovenska (Slováci).⁵

Na území Slovenska sa samostatná uhorská úprava obecného zriadenia formovala až po rakúsko-uhorskom vyrovnaní, prešla niekoľkými úpravami. Zavíšená bola zákonom o obciach (Zákonný článok č. XXII/1886).⁶

Župná samospráva sa navonok realizovala prostredníctvom kolektívnych orgánov a úradníckeho aparátu. Kolektívne orgány predstavovali: municipálny výbor, stály výbor, overovací výbor, stály posudzovací výbor, určovací volebný výbor, správny (administratívny) výbor, odborné komisie. Úradnícky aparát zasa hlavný župan, podžupan (mešťanosta), hlavný notár, notári, hlavný fiškál, fiškáli, predseda sirotskej stolice, pokladník, kontrolór, archivár.⁷

⁴ GRŮŇ, Lubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 19).

⁵ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 34-36).

⁶ GRŮŇ, Lubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 20).

⁷ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 40).

Obecná samospráva sa realizovala v rámci tzv. služnovských okresov, jej právnou úpravou bol Zákonný článok 21/1886. Táto právna úprava rozoznávala tri základné kategórie samosprávnych územných zväzkov:

- a) **malé obce** – neboli spôsobilé samostatne zabezpečovať výkon úloh, a preto, aby mohli zabezpečiť plnenie kompetencií sa museli zlučovať s inými obcami,
- b) **veľké obce** – dostatočne vybavené a boli spôsobilé odborne plniť a zabezpečovať kompetencie, nepotrebovali sa zlučovať,
- c) **mestá so zriadeným magistrátom** – vyňaté z okresnej správy a podliehali priamo župe.⁸

Následný vývoj na území Slovenska zo systematického hľadiska sa člení na etapy:

1. recepcia uhorského systému verejnej správy – 28. 10. 1918 – 31. 12. 1922,
2. prvá reforma organizácie verejnej správy (župné zriadenie) – 1. 1. 1923 – 30. 6. 1928,
3. druhá reforma organizácie verejnej správy (krajinské zriadenie) – 1. 7. 1928 – 31. 12. 1939,
4. obdobie Slovenského štátu – 1940 – 1945,
5. tretia reforma (krajské zriadenie) – 1945 – november 1990,
6. štvrtá reforma – november 1990 –

28. októbra 1918 bol vyhlásený samostatný československý štát, prijala sa tzv. recepčná norma (zák. č. 11/1918 Zb. a n.), podľa nej všetky dovtedajšie zákony a nariadenia zostávajú v platnosti. Na základe zákona č. 64/1918 Zb. z. a n. sa všetky mestské a obecné výbory rozpustili a ich právomoc prešla na komisie ustanovené zmocnencom vlády. V roku 1920 bol prijatý zákon č. 126/1920 Zb. z. a n., župný zákon, podľa ktorého sa vytvorili predpoklady unifikácie miestnej správy. Po ňom bol schválený zákon č. 210/1920 Zb. z. a n. o dočasnej úprave politickej správy na Slovensku, ktorý hovorí, že na čele župného úradu je župan. Územie sa rozdelilo na nové župy, kde sa zriadili župné úrady, na ktorých vznikli župné zastupiteľstvá (35 členov, ak má župa viac ako 700 000 obyvateľov), župný výbor (8 členov volených zo zastupiteľov a 8 náhradníkov), župné komisie a ďalej sa delili na okresy, kde boli zriadené okresné úrady, na čele s náčelníkom, okresný výbor (8 členov a 8 náhradníkov).⁹

V roku 1928 nadobudol účinnosť zákon č. 125/1927 Zb. z. a n. o organizácii politickej správy (zákon o krajinskom zriadení), ktorým sa rušia základy župného zriadenia a samotných žúp

⁸ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 40).

⁹ GRŮŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 21 – 22).

ako správnych jednotiek. Podstatou správnej reformy bolo zavedenie krajinskej správy na území celej republiky, vznikli štyri krajiny (česká, sliezka, slovenská a podkarpatskoruská). Tu fungovali krajinské úrady na čele s menovaným krajinským prezidentom. Krajinské zriadenie upravovalo správne pomery na Slovensku do roku 1939, kedy ho zrušil zákon č. 190/1939 Zb. z. o verejnej správe vnútornej. Povojnový vývoj bol ukončený prijatím zákona č. 280/1948 Z. o krajskom zriadení, ktorým boli nahradené krajinské a župné zriadenia. Po roku 1989 prešlo Slovensko hlbokými spoločenskými premenami. Voľbami do orgánov obecnej samosprávy a zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení sa utvorili právne i faktické predpoklady pre fungovanie miestnych samospráv. Zákon spolu s ďalším zákonom SNR č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy vytvorili základnú legislatívnu bázu novej miestnej samosprávy a štátnej správy.¹⁰

2. 1. 2 Európska charta miestnej samosprávy

Verejná správa nie je predmetom spoločnej právnej úpravy v Európskej únii, existujú niektoré všeobecné princípy, ktoré by mali byť pri právnej úprave oblasti verejnej správy v Európe dodržiavané. Pre miestnu samosprávu je takýmto dokumentom Európska charta miestnej samosprávy. Vláda SR ju kompletne ratifikovala v roku 2007.¹¹

Charta je uverejnená v Zbierke zákonov SR pod č. 336/2000, čiastka 138 z 19. októbra 2000. Charta je prvým mnohostranným právnym dokumentom, ktorý chráni a definuje zásady v duchu princípu subsidiarity, pričom je jedným z pilierov demokracie.¹²

Predstavuje všeobecne uznávaný a akceptovaný európsky štandard, je koncipovaná tak, aby umožňovala postupne uvádzať základné princípy samosprávy do reálneho života. Základ charty tvorí osem princípov ako základných ukazovateľov rešpektovania demokratických hodnôt.

Prvý princíp (čl. 2 charty) obsahuje právnu právu miestnej samosprávy, musí však existovať aj možnosť domáhať sa nápravy pri porušovaní (článok 11). **Druhý princíp** (článok 3) je obsiahnutý v samotnej koncepcii miestnej samosprávy. **Tretí princíp** (článok 4 charty) obsahuje rozsah pôsobnosti miestnej samosprávy.

¹⁰ GRÚŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 43 – 45).

¹¹ ÚNIA MIEST SLOVENSKA. *Európska charta miestnej samosprávy*. Dostupné z: http://www.unia-miest.sk/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600175&id=1104&p1=1266

¹² MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Medzinárodné európske dokumenty*. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?medzinarodne-europske-dokumenty>

Štvrtý princíp hovorí o povinnosti štátu umožniť samosprávnemu orgánu zvoliť si podmienky pri výbere vysokokvalifikovaných zamestnancov, podmienky slobodného výkonu funkcií, právo orgánov na finančné zdroje, z ktorých určitú časť tvoria dane a miestne poplatky. **Piaty princíp** je vyjadrením solidarity. **Šiesty princíp** predstavuje právo na vnútroštátne aj medzinárodné združovanie. **Siedmy princíp** – participácia na správe verejných vecí. **Ôsmy princíp** predstavuje právo orgánov určovať ich vlastnú štruktúru.¹³

2.2 Obecná samospráva

V Slovenskej republike je v súčasnosti 2929 obcí (v tom sú aj 3 vojenské obvody, Bratislava + jej 17 mestských častí a Košice + ich 22 mestských častí). Sídlna štruktúra sa delí na obce a mestá. Ústava Slovenskej republiky čl. 64 a čl. 64a definuje obec ako „základ územnej samosprávy, samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt“ a ako „právnickú osobu, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami“.¹⁴

Obec predstavuje základnú územnú jednotku Slovenskej republiky. Právnu úpravu obce predstavuje Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o obciach), ktorý definuje obec ako „samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami“.¹⁵ Podstata obce zahŕňa jednotu troch zložiek:

- osobný základ obce (personálny),
- územný základ obce (teritoriálny),
- výkon miestnej (obecnej) samosprávy.

Veľmi dôležitou podmienkou reálneho pôsobenia samosprávy je ekonomická samostatnosť spojená s existenciou vlastného majetku a finančných zdrojov, s ktorými by mohli obce v medziach zákona disponovať a nakladať.¹⁶

¹³ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 47 – 49).

¹⁴ ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Článok 65 ods. 1.

¹⁵ Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

¹⁶ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obec. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 58 – 59).

Mesto je obec so špecifickými charakteristikami (počet obyvateľov, technická infraštruktúra a ďalšie), ktorej príslušná autorita štátu udelila status mesta. V Slovenskej republike udeľuje tento status Národná rada SR. Podľa § 22 zákona o obecnom zriadení môže Národná rada SR vždy k 1. januáru na návrh vlády vyhlásiť za mesto obec, ktorá

- a) je hospodárskym, administratívnym a kultúrnym centrom alebo centrom cestovného ruchu, alebo kúpeľným miestom,
- b) zabezpečuje služby aj pre obyvateľov okolitých obcí,
- c) má zabezpečené dopravné spojenie s okolitými obcami,
- d) má aspoň v časti územia mestský charakter zástavby,
- e) má najmenej 5 000 obyvateľov.

2. 2. 1 Kompetenčné právo obce

Stanoviť právomoc v právnom poriadku Slovenskej republiky, je prípustné a možné len ústavou a zákonom. V Slovenskej republike sa rozdeľuje verejná správa vykonávaná orgánmi obce na vlastnú a prenesenú.

Každý subjekt verejnej správy musí mať:

- vymedzený okruh úloh, ktoré rieši na určitom území (pôsobnosť),
- zverené právne prostriedky, ktorými sa plnenie úloh dosiahne (právomoc).

Právomoc je súhrn oprávnení, ktorými disponuje správny orgán (obec), a právnych povinností, ktoré sú mu ukladané a uložené.

Pôsobnosť je predmet, obsah činností správneho orgánu, sú to otázky, ktoré orgán prejednáva, rozhoduje a realizuje a je za ich riešenie zodpovedný.

Do skupiny **originálne kompetencie** – vlastnej pôsobnosti, sú zaradené také záležitosti, ktoré sa bezprostredne dotýkajú života obyvateľov obce, ich význam tento rámec nepresahuje. Právny poriadok ponecháva v týchto záležitostiach obci relatívne samostatné rozhodovanie (v súlade s ústavou, zákonmi i s ďalšími právnymi predpismi). Bez samostatnej pôsobnosti by obec padla na úroveň štátneho ústavu. Obec rozhoduje samostatne vo veciach územnej samosprávy na základe čl. 67 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ust. § 4 ods. 1 a 3 zákona o obecnom zriadení (všetky úkony týkajúce sa správy obce a majetku obce) ale len v tom prípade ak osobitný zákon nezveruje tieto úkony štátu, inej právnickej alebo inej

fyzickej osobe. Účelom samostatnej pôsobnosti obce je zabezpečiť hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj územia obce, uspokojovanie potrieb obyvateľov obce, tvorba a ochrana životného prostredia. Záležitosti v originálnej kompetencii vykonáva obec obecnými prostriedkami. A obec vykonáva svoju právomoc vždy vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť.

Kompetencie vykonávané v **prenesenej pôsobnosti** – patria tu záležitosti, kde má štát záujem intenzívnejšie ovplyvňovať ich výkon, svojím významom presahujú rámec obce. Štátny orgán má právo zasahovať do rozhodovacej alebo inej činnosti obce.

Hranice medzi vlastnou a prenesenou pôsobnosťou nie sú nemenné, predpokladá sa, že sa budú viaceré činnosti presúvať z prenesenej pôsobnosti do vlastnej a naopak.¹⁷

2. 2. 2 Rozpočet a majetok obce

Základnou úpravou hospodárenia obcí a samosprávnych krajov je zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov. Ďalej je to zákon SNR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon 138/1991 Z. z. o majetku obcí v znení neskorších predpisov. (ďalej „rozpočtové pravidlá územnej samosprávy“). Zákon 538/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách upravuje:

- a) rozpočty územnej samosprávy (rozpočet obce, rozpočet VÚC),
- b) finančné vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami obcí, štátnym rozpočtom a rozpočtami VÚC, vzťahy medzi rozpočtami obcí a rozpočtami VÚC s inými právnickými osobami a fyzickými osobami, vzťahy medzi rozpočtami VÚC a obcí navzájom,
- c) zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu obce a VÚC, rozpočtový proces a pravidlá rozpočtového hospodárenia.¹⁸

Rozpočet obce sa zostavuje povinne na základe rozpočtovej klasifikácie ustanovenej ministerstvom a to na obdobie jedného rozpočtového roka, je zhodný s kalendárnym rokom. Zostavuje sa ako vyrovnaný alebo prebytkový. Rozpočet obce sa delí na bežný rozpočet a kapitálový rozpočet. **Bežný rozpočet** sa môže zostaviť ako schodkový, ak sme vo

¹⁷ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 77 – 81, 147- 148).

¹⁸ GRÚŇ, Lubomír , Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 61).

výdavkoch použili prostriedky získané ako účelovo určené prostriedky, ktoré sme získali zo štátneho rozpočtu alebo z rozpočtu Európskej únie. **Kapitálový rozpočet** sa taktiež zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový, môže byť aj schodkový ale len v tom prípade, ak tento schodok možno kryť zostatkami finančných prostriedkov obce z minulých rokov, návratnými zdrojmi financovania, alebo je krytý prebytkom bežného rozpočtu.¹⁹

Obsah rozpočtu predstavujú jeho príjmy a výdavky. **Príjmy rozpočtu obce** sa rozdeľujú na príjmy:

1. vlastné príjmy

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov,
- b) výnosy z finančných prostriedkov obce,
- c) nedaňové príjmy z vlastníctva a prevodu vlastníctva majetku obce, činností obce a jej rozpočtových organizácií,
- d) dary a výnosy dobrovoľných zbierok,
- e) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uloženej obcou,
- f) podiely na daniach v správe štátu,

O použití vlastných príjmov rozhoduje obec samostatne, to však neplatí pri daroch. Ak darca určí účel, na ktorý musia byť prostriedky použité, obec musí tento účel dodržať.

2. prijaté príjmy

- a) dotácie zo štátneho rozpočtu, dotácie zo štátnych fondov,
- b) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce,
- c) prostriedky z rozpočtu Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- d) príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Tieto príjmy môže obec použiť iba v súlade s účelmi, na ktoré boli finančné prostriedky poskytnuté.²⁰

Obce môžu prijať na plnenie svojich úloh aj tzv. návratné zdroje financovania, ale iba v tom prípade ak:

¹⁹ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 63 – 64).

²⁰ GRUŇ, Lubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 62 – 63).

- a) celková suma dlhu neprekročila 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka,
- b) suma ročných splátok návratných zdrojov vrátane úhrady výnosov neprekročila 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.²¹

Druhú časť obsahu rozpočtu obce tvoria výdavky. **Výdavky rozpočtu obce** sú:

- a) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce, na činnosť rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených obcou,
- b) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy,
- c) záväzky obce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,
- d) záväzky, ktoré vznikli zo spolupráce s inou obcou, VÚC, inými osobami na zabezpečenie úloh, ktoré vyplynuli z pôsobnosti obce a na úhradu záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,
- e) výdavky na správu, údržbu, zhodnocovanie majetku obce a iných osôb, ktorý obec používa,
- f) výdavky na medzinárodnú spoluprácu,
- g) výdavky na emisiu cenných papierov vydaných obcou a na úhradu výnosov z nich,
- h) úroky z prijatých úverov, návratných finančných výpomocí a prijatých pôžičiek.²²

Súčasťou rozpočtu obce sú aj **finančné operácie**, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov obce, ktorými sa realizujú návratné finančné zdroje a ich splácanie. Finančné operácie nie sú súčasťou ani príjmov rozpočtu obce ani výdavkov rozpočtu obce. Do finančných operácií môžeme zahrnúť poskytnuté pôžičky, vystavené a prijaté zmenky, návratné finančné výpomoci z rozpočtu obcí a z rozpočtu VÚC a ich splátky, obstaranie a predaj majetkových účastí. Podrobné triedenie finančných operácií však obsahuje rozpočtová klasifikácia.²³

Podľa Ústavy SR čl. 64 patria rozpočty obcí spolu so štátnym rozpočtom a verejnými peňažnými fondmi do sústavy verejných rozpočtov. Ich tvorba, používanie a rozdeľovanie je na základe toho, že sú verejnými rozpočtami vecou verejnou. Možno ich chápať v troch rovinách a to rozpočet obce ako:

²¹ GRÚŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 67).

²² SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 63).

²³ GRÚŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 65).

- a) sústava peňažných prostriedkov,
- b) určujúci základ finančného hospodárenia,
- c) fond peňažných prostriedkov.

Medzi **základné pravidlá rozpočtového hospodárenia obcí** sa zaraďujú:

- a) časové použitie prostriedkov – jeden rozpočtový rok,
- b) hospodárnosť používania prostriedkov rozpočtu,
- c) efektívnosť používania prostriedkov rozpočtu,
- d) účinnosť používanie prostriedkov,
- e) účelnosť používania prostriedkov,
- f) účelové použitie prostriedkov,
- g) čerpanie prostriedkov v súlade s výdavkovými limitmi.²⁴

Po skončení rozpočtového roka obec údaje o hospodárení súhrnne spracuje do **záverečného účtu obce**. Záverečný účet obce obsahuje:

- a) bilanciu aktív a pasív,
- b) údaje o plnení rozpočtu v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- c) údaje o hospodárení a pôsobnosti príspevkových organizácií,
- d) údaje o nákladoch a výnosoch z podnikateľskej činnosti,
- e) prehľad o stave a vývoji dlhu,
- f) prehľad o poskytnutých zárukách podľa príjemcov.

Okrem zákona o rozpočtových pravidlách sú z hľadiska finančného hospodárenia územnej samosprávy dôležitými predpismi aj Zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy. Obec si vedie aj svoje účtovníctvo na základe zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Účtovné obdobie je kalendárny rok.²⁵

Majetok obce predstavujú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce. Právnu úpravu majetku obce ustanovuje zákon SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obce. *„Treba rozlišovať medzi pojmami vlastníctvo a majetok. Vlastnícke právo je základným druhom vecného práva a pôsobí absolútne voči všetkým. Znamená vlastne všeobecnú a neobmedzenú právnu moc nad*

²⁴ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 64 – 65).

²⁵ GRUŇ, Lubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 68 – 69).

*vecou a podľa § 123 Občianskeho zákonníka vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať plody a úžitky a nakladať s ním. Majetok predstavuje materiálny obsah pojmu vlastníctva a vzťahuje sa vždy na určitý subjekt – vlastníka. Vzťah vlastníctva a majetku je vzťahom subjektu a predmetu, pričom existujú vo vzájomnej väzbe.*²⁶

Majetok obce možno použiť na verejné účely, podnikateľskú činnosť a na výkon samosprávy obce. **Do majetku obce, ktorý slúži na verejné účely**, patria verejné miestne komunikácie a verejné priestranstvá (ulice, chodníky, verejné parky, rieky, parkoviská, ...). Za používanie je možno vyberať niektoré miestne dane a poplatky na zveľadenie a údržbu tohto majetku obce. **Do majetku obce určeného na podnikateľskú činnosť** patria veci na trvalé prevádzkovanie výroby a obchodu, na poskytovanie služieb a prác (výrobné priestory, predajne, kancelárie, ...). Príjmy z tejto činnosti podliehajú režimu dane z príjmov a prípadne aj dane z pridanej hodnoty. Príjmami obce sa stávajú až po príslušnom zdanení. **Do majetku obce určeného na výkon samosprávy obce** patrí majetok, ktorý je potrebný na výkon samosprávy (budova obecného úradu + vybavenie, služobné vozidlá, garáže), ostatný majetok potrebný pre fungovanie obce (cintoríny, zariadenia sociálnej starostlivosti, športoviská, ...).²⁷

Hlavnou povinnosťou obce je hospodáriť s majetkom obce a s majetkom v štátnom vlastníctve v prospech rozvoja obce, občanov, životného prostredia. Obce sú zo zákona povinné:

- udržiavať a chrániť majetok,
- zabrániť strate, zničeniu a poškodeniu majetku,
- použiť všetky právne prostriedky na ochranu majetku, použiť včas svoje práva a oprávnenia pred príslušnými orgánmi.

Zásady hospodárenia s majetkom určuje zastupiteľstvo, ktoré upravuje práva a povinnosti organizácií, ktoré pri správe majetku zriadila obec, podmienky odňatia majetku organizáciám, postup predávania majetku do používania, nakladanie s cennými papiermi.²⁸

²⁶ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 68).

²⁷ Tamtiež. (2011, s. 68 – 69).

²⁸ GRUŇ, Ľubomír, Alena PAULIČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 71).

2. 2. 3 Orgány obce

Občania obce môžu voliť v demokratických voľbách (zákon č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov) svojich zástupcov – členov orgánov obce, ktorí rozhodujú o záležitostiach obce. Hlavnou úlohou orgánov obce je hájiť záujmy a uspokojovať potreby jej občanov. Základnými orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo ako politický a právotvorný orgán a starosta obce ako výkonný a reprezentatívny orgán obce.

Obecné zastupiteľstvo môže podľa potreby, alebo ak to stanovuje osobitný zákon, zriadiť ďalšie svoje orgány ako obecnú radu, komisie, obecnú políciu, obecný požiarny zbor a iné, ktorým určuje náplň ich práce.²⁹

Zastupiteľstvo obce je najvyšší orgán so základnou pôsobnosťou. Obecné zastupiteľstvo má relatívne nezávislé postavenie, rozhoduje o základných otázkach života obce, koncepčných záležitostiach rozvoja obce (podľa § 11 ods. 4 zákona o obecnom zriadení). Rozsah výhradnej právomoci je vymedzený aj v osobitných predpisoch (zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách, územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov).³⁰

Obecné zastupiteľstvo rozhoduje najmä:

- určuje zásady hospodárenia a nakladanie s majetkom obce, majetkom štátu, ktorý je dočasne prenechaný do hospodárenia obce,
- určuje organizácie obecného úradu,
- určuje poriadok odmeňovania pracovníkov obce,
- schvaľuje rozpočet obce, kontroluje jeho čerpanie a schvaľuje záverečný účet obce,
- schvaľuje územný plán obce,
- rozhoduje o zavedení a zrušení miestnej dane alebo miestneho poplatku podľa osobitných predpisov,
- zakladá, zriaďuje a kontroluje obecné podniky a organizácie,
- uznáva sa na nariadenia obce.³¹

²⁹ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 47).

³⁰ GRÚŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 51).

³¹ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 48).

Obecné zastupiteľstvo je zložené z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce. Počet poslancov sa určí podľa počtu obyvateľov danej obce. Podľa zákona č. 453/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú niektoré ďalšie zákony, sa počet poslancov ustanovuje podľa počtu obyvateľov, vid' Tab. 2. 1.

Obecné zastupiteľstvo sa schádza podľa potreby, najmenej raz za tri mesiace, zasadnutie zvoláva a vedie starosta obce. Rokuje v zbore a je spôsobilé rokovať a uznášať sa, keď je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých poslancov. Na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov obecného zastupiteľstva, uznesenia podpisuje vždy starosta obce (§ 12 ods. 6 a § 13 ods. 4 písm. a zákona o obecnom zriadení), na prijatie nariadenia súhlas trojpäťinovej väčšiny prítomných poslancov obecného zastupiteľstva.³²

Tab. 2. 1: Počet poslancov obecného zastupiteľstva podľa počtu obyvateľov obce.

Počet obyvateľov	Počet poslancov
do 40 obyvateľov	3
od 41 do 500 obyvateľov	3 až 5
od 501 do 1 000 obyvateľov	5 až 7
od 1 001 do 3 000 obyvateľov	7 až 9
od 3 001 do 5 000 obyvateľov	9 až 11
od 5 001 do 10 000 obyvateľov	11 až 13
od 10 001 do 20 000 obyvateľov	13 až 19
od 20 001 do 50 000 obyvateľov	15 až 25
od 50 001 do 100 000 obyvateľov	19 až 31
nad 100 000 obyvateľov	23 až 41

Zdroj: § 11 ods. 3 Zákona o obecnom zriadení, vlastné spracovanie.

Starosta obce je predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom obce. Je štatutárnym orgánom obce v majetkovoprávných a pracovnoprávných vzťahoch a správny orgánom v administratívno-právných vzťahoch.³³

Starosta nie je zamestnancom obce (§ 2 zák. NR SR č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest v znení neskorších predpisov), voľbou do funkcie starostu obce sa mu nezakladá pracovnoprávny vzťah k obci. Funkcia starostu obce je verejnou funkciou. Starosta, ktorý je dlhodobo uvoľnený zo zamestnania na

³² ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 49).

³³ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 49).

výkon funkcie, sa počas výkonu funkcie posudzuje, pokiaľ ide o jeho pracovnoprávne nároky z nemocenského poistenia, nároky zo sociálneho a dôchodkového zabezpečenia, nároky na dovolenku, ako pracovník obce podľa § 5 ods. 4 a § 6 zákona 253/1994 Z. z.³⁴

Základné oprávnenia a povinnosti starostu obce:

- a) zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady, podpisuje uznesenia z tých zasadnutí,
- b) vykonáva obecnú správu,
- c) rozhoduje vo veciach správy, ktoré nepatria do vyhradenej pôsobnosti obecného zastupiteľstva,
- d) zastupuje obec vo vzťahoch k fyzickým, právnickým osobám a k štátnym orgánom.³⁵

Mandát starostu zaniká:

- a) odmietnutím sľubu, zložením sľubu s výhradou,
- b) vzdaním sa mandátu,
- c) právoplatným odsúdením sa úmyselný trestný čin, právoplatným odsúdením za trestný čin, ak výkon trestu nebol podmiennečne odložený,
- d) uplynutím funkčného obdobia,
- e) vyhlásením výsledku hlasovania občanov obce o odvolaní starostu (rozhodlo sa o jeho odvolaní),
- f) pozbavením alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony,
- g) zmenou trvalého pobytu mimo územia obce,
- h) smrťou,
- i) zrušením obce.³⁶

Podľa zákona o obecnom zriadení je funkcia starostu nezlučiteľná s funkciou:

- a) poslanca,
- b) zamestnanca obce, v ktorej bol zvolený,
- c) štatutárneho orgánu rozpočtovej organizácie alebo príspevkovej organizácie zriadenej obcou, v ktorej bol zvolený,
- d) predsedu samosprávneho kraja,

³⁴ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 124 – 125).

³⁵ Tamtiež. (2011, s. 140 – 141).

³⁶ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 50 – 51).

- e) vedúceho zamestnanca orgánu štátnej správy,
- f) podľa osobitného zákona (napr. sudca, prokurátor, ...).

Ak zanikne mandát starostu obce pred uplynutím funkčného obdobia, plní jeho úlohy v plnom rozsahu **zástupca starostu**. Funkcia zástupcu starostu je v zákone o obecnom zriadení zakotvená novelizáciou zákona od 1. 7. 1992. Táto funkcia zabraňuje zneužitiu krátkodobej neprítomnosti starostu na zásadné zmeny v správe obce, resp. na vypísanie volieb starostu. Na základe ustanovenia § 13b zákona o obecnom zriadení platného od 1. 4. 2010, zástupcu starostu poverí zastupovaním starosta obce do 60 dní od zloženia sľubu výlučne z poslancov obecného zastupiteľstva, ak tak starosta neurobí, zástupcu starostu poverí zastupovaním obecné zastupiteľstvo. Starosta určí zástupcu na celé funkčné obdobie, môže ho však kedykoľvek odvolať. Zástupca starostu môže vykonávať výlučne úkony a činnosti, nemá rozhodovaciu právomoc.

Podľa ustanovenia § 14 zákona o obecnom zriadení môže zastupiteľstvo obce zriaďiť **obecnú radu**. Tvoria ju poslanci obecného zastupiteľstva, ktorých volí obecné zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Spôsob volieb upravuje rokovací poriadok obecného zastupiteľstva. Počet členov rady tvorí najviac tretinu počtu poslancov obecného zastupiteľstva. Obecná rada je iniciatívnym, výkonným a kontrolným orgánom obecného zastupiteľstva. Zároveň plní funkciu poradného orgánu starostu. Schádza sa podľa potreby, najmenej raz za tri mesiace.³⁷

Základný rámec úloh obecnej rady:

- rozpracúva a zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich z uznesenia obecného zastupiteľstva,
- organizuje prípravu podkladov na rokovanie zastupiteľstva,
- pripravuje zasadnutie zastupiteľstva,
- zaoberá sa bežnými vecami týkajúcimi sa majetku, rozpočtu, fondov obce, miestnych daní a poplatkov,
- zaoberá sa vecami obce a života v obce,
- organizuje a zjednocuje činnosť komisií,
- a ďalšie úlohy podľa rozhodnutia zastupiteľstva.³⁸

³⁷ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 217 – 219).

³⁸ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 51).

Výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu je **obecný úrad**. Podľa § 16 zákona o obecnom zriadení obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. V obciach s väčším počtom zamestnancov môže byť zriadená funkcia prednostu obecného úradu. **Prednosta obecného úradu** je zamestnancom obce, ktorý zodpovedá za svoju činnosť starostovi, zúčastňuje sa zasadnutí zastupiteľstva a obecnej rady s poradným hlasom, spolu so starostom podpisuje zápisnice zo zasadnutí.³⁹

Obecné zastupiteľstvo zriaďuje aj funkciu hlavného kontrolóra. **Hlavný kontrolór** je zamestnancom obce, volí a odvoláva ho zastupiteľstvo na šesť rokov. Úlohy hlavného kontrolóra:

- a) vykonáva kontrolu príjmov a výdavkov rozpočtu obce, hospodárenia s majetkom, hospodárenie rozpočtových a príspevkových organizácií obce,
- b) predkladá výsledky kontroly zastupiteľstvu,
- c) najmenej raz ročne predkladá zastupiteľstvu správu o výsledkoch kontroly,
- d) vypracúva odborné stanoviská k návrhu rozpočtu, záverečného účtu,
- e) vo veciach kontroly hospodárenia s prostriedkami zo štátneho rozpočtu spolupracuje s príslušnými orgánmi štátu,
- f) zúčastňovať sa na zasadnutiach zastupiteľstva a rady obce s hlasom poradným,
- g) je povinný uviesť pravdivé údaje o svojich majetkových pomeroch.⁴⁰

Nezlučiteľnosť funkcie hlavného kontrolóra s funkciou: poslanca obecného zastupiteľstva, starostu obce, iného zamestnanca, člena orgánu právnickej osoby, ktorej zriaďovateľom/zakladateľom je obec, prokurátora, sudcu, príslušníka ozbrojeného bezpečnostného útvaru.⁴¹

Podľa ustanovenia § 15 zákona o obecnom zriadení obecné zastupiteľstvo môže zriaďovať **komisie** ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány. „*Komisie sú organizačnou formou zapojenia odborníkov do predrozhodovacej fázy činnosti obecného zastupiteľstva.*“⁴²

³⁹ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 207, 213).

⁴⁰ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 52 – 53).

⁴¹ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 187).

⁴² SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 221).

Vnútorne členenie komisií : predseda komisie, tajomník komisie, členovia komisie. Schádzajú sa podľa potreby. V podmienkach samosprávy obcí a miest je vhodné vytvárať tieto stále komisie:

- ekonomická,
- podnikateľská,
- sociálna,
- bytová,
- legislatívnoprávna,
- ochrany verejného poriadku,
- vzdelávania,
- kultúry a športu,
- výstavby, územného plánovania,
- ochrany životného prostredia.⁴³

Orgány obce možno deliť podľa jej štatútu, či sa jedná o obec, mesto alebo vyšší územný samosprávny celok (samosprávny kraj), čo zobrazuje tab. 2. 2.

Tab. 2. 2: Delenie orgánov obce podľa jej štatútu.

Obec	Mesto	Samosprávny kraj
Zastupiteľstvo obce	Zastupiteľstvo mesta	Zastupiteľstvo kraja
Rada obce	Rada mesta	
Starosta	Primátor	Predseda kraja
Obecný úrad	Mestský úrad	Úrad samosprávneho kraja
Prednosta	Prednosta	Riaditeľ úradu
Hlavný kontrolór	Hlavný kontrolór	Hlavný kontrolór
Komisie	Komisie	Komisie

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Medzi orgány samosprávneho kraja patrí **zastupiteľstvo kraja**. Zastupiteľstvo je zbor zložený z poslancov, počet poslancov sa určí na celé volebné obdobie v pomere 12 000 až 15 000 obyvateľov na jedného poslanca. Zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach vyššieho územného celku (určovať zásady hospodárenia, uznávať sa na nariadeniach, schvaľovať rozpočet, ...). Schádza sa podľa potreby, najmenej raz za tri mesiace. Zasadnutia zvoláva predseda. **Predseda** volia obyvatelia kraja v priamych voľbách a zastupuje kraj navonok. Kontrolu plnenie úloh, kontrolu príjmov a výdavkov rozpočtu, kontrolu hospodárenia a nakladania s majetkom samosprávneho kraja vykonáva **hlavný kontrolór**.

⁴³ SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. (2011, s. 224).

Zastupiteľstvo kraja zriaďuje aj **komisie**, ktoré sú zložené z poslancov a z ďalších osôb, ktoré volí zastupiteľstvo. Organizačno-administratívne veci zabezpečuje **úrad**, ktorý tvoria zamestnanci kraja, prácu v úrade riadi riaditeľ úradu, ktorý sa zodpovedá predsedovi.⁴⁴

2. 2. 4 Územie obce

Podľa § 2 ods. 1 zákona o obecnom zriadení tvorí územie obce jej katastrálne územie alebo súbor katastrálnych území, ak sa obec delí na časti, ktoré majú svoje vlastné katastrálne územia. *„Katastrálnym územím rozumieme územno-technickú jednotku, ktorá tvorí miestopisne uzavretý a v katastri nehnuteľností spoločne evidovaný súbor pozemkov.“*⁴⁵

*„Územie obce je územný celok, ktorý tvorí jedno alebo viac katastrálnych území. Územie obce sa môže členiť na časti obce. Časť obce má svoj vlastný názov, časť obce nemusí mať vlastné katastrálne územie.“*⁴⁶

Podľa § 2 zákona o obecnom zriadení obec zriaďuje, zrušuje, rozdeľuje alebo obce zlučuje vládou nariadením. Rozhodnúť o tom možno iba so súhlasom obce a na základe stanoviska krajského úradu v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa obec nachádza.

Dve alebo viac obcí sa môžu zlúčiť do jednej alebo sa môže obec rozdeliť na dve alebo viac obcí. Zlúčením zanikajú zlúčené obce a vzniká nová obec. Rozdelením zaniká rozdeľovaná obec a vznikajú tak nové obce. Zlúčiť alebo rozdeliť môžeme obce len s účinnosťou ku dňu konania volieb do orgánov samosprávy obce. O rozdelení obce od inej obce rozhodujú občania obce, ktorá sa chce oddeliť v miestnom referende.

Obecné zastupiteľstvo vyhlási miestne referendum, ak ide o

- a) zlúčenie obcí, rozdelenie alebo zrušenie obce, ako aj zmenu názvu obce,
- b) odvolanie starostu (§ 13a ods. 3),
- c) petíciu skupiny obyvateľov obce aspoň 30 % oprávnených voličov,
- d) zmenu označenia obce.

⁴⁴ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 55 – 59).

⁴⁵ GRUŇ, Ľubomír, Alena PAULÍČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. (2005, s. 48).

⁴⁶ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 46).

Obecné zastupiteľstvo vyhlási miestne referendum o rozdelení obce podľa odseku 1 písm. a), ak sú splnené podmienky rozdelenia uvedené v tomto zákone. Petíciu podľa odseku 1 písm. c) overujú aspoň traja poslanci určení obecným zastupiteľstvom, ktorí nemôžu byť členmi petičného výboru, a starosta; starosta neoveruje petíciu podanú podľa § 13a ods. 3 písm. a) prvého bodu. Ak petícia spĺňa náležitosti ustanovené osobitným zákonom a ak ide o rozdelenie obce, aj náležitosti podľa odseku 2, obecné zastupiteľstvo vyhlási miestne referendum tak, aby sa uskutočnilo do 90 dní od doručenia petície obci; to platí aj v prípade petície podľa § 13a ods. 3 písm. a) prvého bodu.

Obecné zastupiteľstvo môže vyhlásiť miestne referendum aj pred rozhodnutím o ďalších dôležitých veciach samosprávy obce (§ 4).

Po vyhlásení miestneho referenda obecné zastupiteľstvo bezodkladne zriadi na hlasovanie a sčítavanie hlasov komisiu pre miestne referendum a určí lehotu na jej prvé zasadnutie. Obec najneskôr 15 dní pred dňom konania miestneho referenda zašle každému oprávnenému voličovi oznámenie o vyhlásení miestneho referenda, v ktorom uvedie dátum schválenia uznesenia obecného zastupiteľstva o vyhlásení miestneho referenda alebo doručenia petície, otázku alebo otázky, ktoré sa obyvateľom obce predkladajú na rozhodnutie, miesto, dátum a čas konania miestneho referenda a spôsob úpravy hlasovacieho lístka; oznámenie zverejní v rovnakej lehote na úradnej tabuli v obci, ako aj spôsobom v obci obvyklým.

Výsledky miestneho referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila aspoň polovica oprávnených voličov a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou platných hlasov účastníkov miestneho referenda. Obecné zastupiteľstvo vyhlási výsledky miestneho referenda do troch dní od doručenia zápisnice o výsledkoch hlasovania na úradnej tabuli. Obec ustanoví nariadením podrobnosti o organizácii miestneho referenda.⁴⁷

Súčasťou návrhu na zlúčenie je dohoda o zlúčení obcí a údaje o výsledkoch hlasovania obyvateľov. Dohoda o zlúčení obsahuje:

- a) názvy obcí, ktoré uzatvárajú dohodu o zlúčení,
- b) názov novej obce, sídlo orgánov obce,
- c) dátum, ku ktorému sa dané obce zlučujú,
- d) označenie katastrálnych území novej obce,
- e) zoznam všeobecne záväzných nariadení,

⁴⁷ § 11a Zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

- f) určenie majetku novej obce, označenie právnických osôb, finančné prostriedky, pohľadávky, záväzky novej obce,
- g) podpisy starostov zlučovaných obcí, ich mená, priezviská, funkcie.⁴⁸

Nová obec musí zaslať samosprávnemu kraju, na ktorom území sa nachádza, Štatistickému úradu Slovenskej republiky, obvodovému úradu a daňovému úradu kópiu dohody o svojom zlúčení.

Na základe zákona o obecnom zriadení § 2a ods. 5 sa obec môže rozdeliť, ak nové obce budú mať katastrálne územie alebo súbor katastrálnych území tvoriaci súvislý územný celok, najmenej 3 000 obyvateľov, ak urbanisticky nesplynuli s ostatnými časťami obce. Obec nemožno rozdeliť, ak do rozvoja odčleňovanej časti obce boli vložené investície, od ktorých je závislá celá obec. Dohodu o rozdelení podpisuje starosta obce a splnomocnenec petičného výboru.

Súčasťou návrhu na rozdelenie obce je **zápis o výsledkoch hlasovania obyvateľov obce a dohoda o rozdelení obce**, v ktorej sa uvedie:

- názov obce a jej orgánu, ktorý dohodu uzatvára (starosta),
- meno a údaje splnomocnenca petičného výboru,
- dátum, ku ktorému sa majú obce rozdeliť,
- názvy nových obcí a sídlo ich orgánov,
- názvy katastrálnych území, ktoré budú tvoriť územie každej novej obce,
- určenie majetku každej obce, vrátane finančných prostriedkov na účte, pohľadávok, záväzkov,
- zoznam všeobecne záväzných nariadení platných v nových obciach.⁴⁹

Obvodný úrad v sídle kraja návrh obce preskúma. Návrh spolu so svojím stanoviskom predloží ministerstvu, ktoré podľa nich pripraví návrh na zriadenie nových obcí a zánik rozdeľovanej obce a predloží ho vláde Slovenskej republiky na schválenie.

⁴⁸ ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. (2008, s. 46 – 47).

⁴⁹ Zákon o obecnom zriadení

3 ŠTRUKTÚRA, VÝVOJ A VZNIK NOVÝCH OBCÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Pre veľkostnú štruktúru obcí v Slovenskej republike sú charakteristické malé obce. Sídelnú štruktúru tvoria mestá a vidiecke sídla, ich rozlíšenie je pomerne zložité. Za vidiecke sídlo sa považuje to sídlo, ktoré nemá štatút mesta, avšak v SR sa nachádzajú dve mestá, ktoré majú 2 000 obyvateľov a vidiecke obce, ktoré majú viac ako 5 000 obyvateľov, preto je ich rozpoznanie dosť zložité.

3.1 Vývoj sídelnej štruktúry v Slovenskej republike

3.1.1 Fázy urbanizácie na území Slovenska od 13. storočia po súčasnosť

Vývoj sídelnej štruktúry v SR je spojený s piatimi fázami urbanizácie, ktoré začal kráľ Belo IV., keď obnovil výsady mestám, ktoré ich stratili (Trnava, Zvolen, Banská Štiavnica, Krupina) a ďalším. Toto obdobie sa volá **prvá fáza urbanizácie**. Väčšina miest vznikla v 13. storočí, vtedy patrilo Slovensko medzi najurbanizovanejšie časti Uhorského kráľovstva. Boli to mestá Bratislava, Košice, Banská Štiavnica, Banská Bystrica, Trnava, Levoča. V tomto období vznikali drevorubačské a uhliarske osady ako napr. Donovaly a Staré Hory nad Banskou Bystricou. V 16. – 17. storočí počas valašskej kolonizácie vzniklo na Slovensku 200 osád rozšírených najmä na Gemeri, hornom Pohroní, na Liptove, Orave a v Trenčianskej stolici. V 17. – 18. storočí počas horalskej kolonizácie zasiahla urbanizácia severné Kysuce, severný Spiš a severnú Oravu. Kopaničiarska kolonizácia vychádzala z existujúcich dedín v dolinách a kotlinách, kde už nebolo dostatok pôdy na poľnohospodárstvo preto sa rozšírila ďalej. Typickým územím je Myjavská pahorkatina.⁵⁰

Druhá fáza urbanizácie v 18. – 19. storočí trvala až po vznik Československej republiky. V tomto období bol rozvoj sídiel pomerne pomalý, pretože osídľovanie malo prevažne agrárny charakter. Rast miest nastal až v 2. polovici 19. a začiatkom 20. storočia s rozvojom priemyslu. Pri prvom sčítaní obyvateľstva v roku 1869 malo Slovensko 26 miest, v roku 1900 bol ich počet 38 ale z nich len dve mali viac ako 20 000 obyvateľov Bratislava a Košice. Ako možno vidieť v prílohe č. 1. Vďaka ložiskám uhlia sa rozrástla Handlová, Nováky a Prievidza naopak upadali obce ako Banská Štiavnica, Dobšiná a Gelnica. Novými osami rastu miest a sídiel sa stali železničné trate, vďaka nim vzrastali sídla Žilina, Nové Zámky, Zvolen,

⁵⁰ CIMRA, Jozef a kolektív. *Geografia Slovenska*. (2008, s. 166)

Trnava, Piešťany, Trenčín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Spišská Nová Ves.⁵¹ „*Tieto osi do určitej miery kopírujú staré obchodné cesty. Je to podmienené geomorfologickou štruktúrou územia krajiny, kde horstvá a údolné systémy významne spoluurčujú priebeh týchto trás. Svoju rolu zohrávala i lokalizácia nerastných surovín a geopolitický faktor – príslušnosť k štátnemu útvaru.*“⁵² Rozvoj priemyslu dopomohol k rozvoju miest, ale zároveň mal negatívny dopad na vidiecke územia, ktoré sa vyľudňovali, obyvatelia sa sťahovali do väčších miest.

Za **tretiu fázu urbanizácie** je označované obdobie od vzniku Československa až po skočenie 2. svetovej vojny. Rast sídiel je v dôsledku vojnovnej situácie, pomalého ekonomického rozvoja a hospodárskej krízy pomerne pomalý. Od roku 1921 do 1950 vzrástol počet miest z 49 na 65 miest. Kvôli vojne boli strojárske a zbrojnícke závody presunuté z veľkých miest do skrytejších, čo pomohlo rozvoju miest ako Myjava, Stará Turá, Považská Bystrica a Dubnica.

Po roku 1950 začala **štvrtá fáza urbanizácie**, kedy dochádza k najprudšiemu rastu miest, ale zároveň aj k celkovému rozvoju sídiel na Slovensku. Počet miest vzrástol z 65 v roku 1950 na 138 v roku 2004. Príčinou rastu bola industrializácia, rozvoj nevýrobných sfér, lepšie sociálne podmienky, zvýšený prírastok obyvateľstva pri zamedzenej emigrácii. Ako možno vidieť v prílohe č. 1. Avšak kým dochádzalo k rozvoju väčších miest, tak naopak celkový počet obcí, ktorý v roku 1950 bol 3 344 obcí postupom rokov klesal. V roku 1989 bol už len 2 694, čo bol najnižší počet obcí v celej novodobej histórii, ako možno vidieť v tab. 3.1.⁵³ pohľadu Slovensko sa stalo za krátke 40-ročné obdobie stredne urbanizovanou krajinou.

Piatou fázou urbanizácie na Slovensku môže byť súčasná postsocialistická a zároveň postindustriálna etapa (po 1989). Pribrzdil sa prudký kvantitatívny rozvoj miest a nahradil sa kvalitatívnym rozvojom miest. Z priestorového hľadiska došlo k stagnácii vzniku a rozvoja miest na území Slovenska.⁵⁴

⁵¹ CIMRA, Jozef a kolektív. *Geografia Slovenska*. (2008, s.166 – 168)

⁵² GAJDOŠ, Peter, Katarína MORAVANSKÁ a Ľubomír FALŤAN. *Špecifiká sídelného vývoja na Slovensku. Typologická analýza sídiel*. (2009, s. 9)

⁵³ SLOBODA, Dušan. *Charakter sídelnej štruktúry Slovenska ako predpoklad pre komunálnu reformu*. Dostupné z: http://www.konzervativizmus.sk/upload/prezentacie/Sloboda_komreforma.pdf

⁵⁴ CIMRA, Jozef a kolektív. *Geografia Slovenska*. (2008, s. 168, 169)

Tab. 3.1: Vývoj počtu obcí na Slovensku v rokoch 1950 - 2004

Rok	Počet obcí
1950	3 344
1961	3 237
1970	3 091
1980	2 725
1989	2 694
1991	2 825
2004	2 891

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na :
http://www.konzervativizmus.sk/upload/prezentacie/Sloboda_komreforma.pdf.

3.2 Typy územných zmien obcí na Slovensku

Od roku 1930 počet obcí na území Slovenska postupným zlučovaním sústavne klesal. Najväčší úbytok bol v 70. rokoch. V roku 1990 sa uskutočnila prvá najsilnejšia vlna rozdeľovania (dezintegrácie) obcí. K 1. 1. 1990 vznikla rozdelením prvá nová obec Ivachnová, okres Ružomberok, ktorá sa oddelila od obce Liptovská Teplá. Ďalšie zmeny v roku 1990 boli k 1. 7., k 1. 8., k 1. 9., ale najviac prípadov, až 75 obcí, vzniklo rozdelením a 14 obcí zlúčením k 23. 11. 1990, ku dňu komunálnych volieb. Od roku 1990 prešli obce na Slovensku rôznymi integračnými (zlúčenie) a dezintegračnými (rozdelenie) zmenami. Tieto zmeny sa ďalej delia na určité podskupiny:

Dezintegračné zmeny:

- a) vznik vidieckej obce rozdelením mesta
- b) vznik mesta rozdelením mesta
- c) vznik vidieckej obce rozdelením vidieckej obce
- d) vznik vidieckych obcí rozdelením vidieckej obce
zánik pôvodnej vidieckej obce v dôsledku tohto rozdelenia

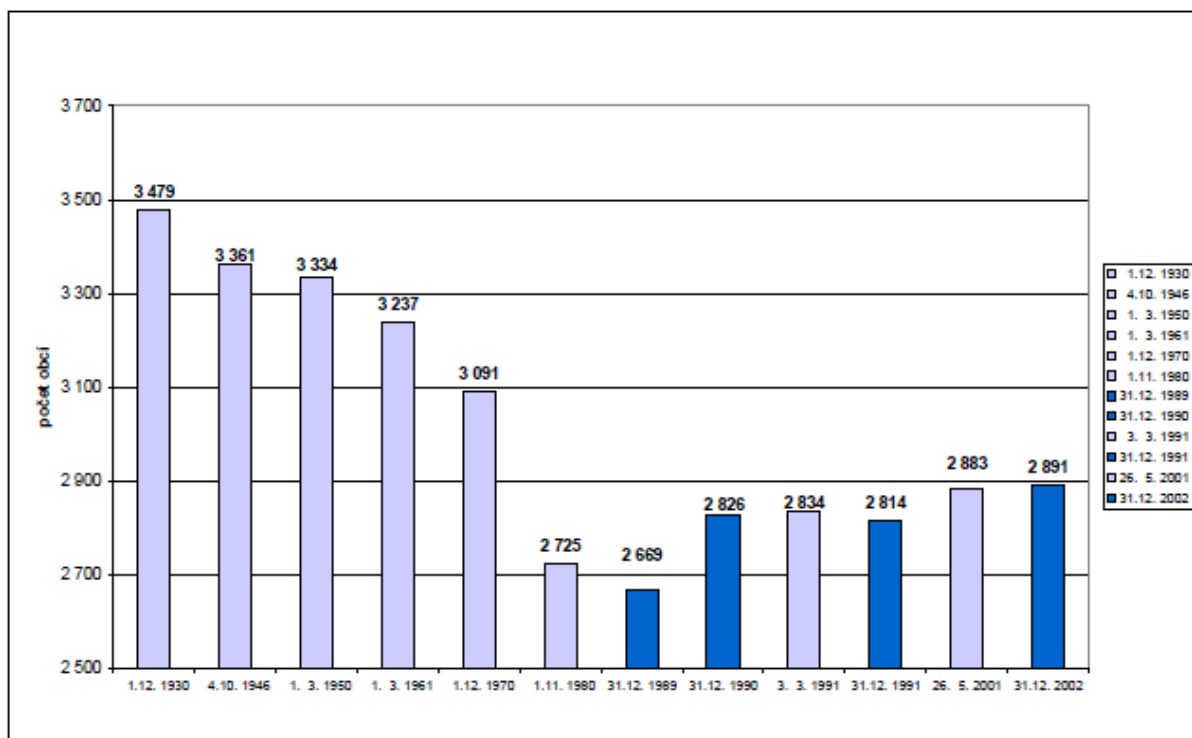
Integračné zmeny:

- a) zlúčenie vidieckej obce a mesta
- b) zlúčenie vidieckej obce s ďalšou vidieckou obcou, ktorej názov zostáva
- c) zlúčenie vidieckych obcí (pôvodné obce zanikli a vznikne nová obec)

d) zánik vidieckej obce⁵⁵

Historický vývoj počtu obcí na Slovensku dokumentuje nasledujúci graf na Obr. 3. 1.

Obr. 3. 1: Vývoj počtu obcí v SR v rokoch 1930 – 2002.

Zdroj: MVSR. Územné zmeny obcí v SR. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>.

3. 2. 1 Územné zmeny obcí v rokoch 1990 – 1999

V rokoch 1990 – 1999 prevládali dezintegračné územné zmeny obcí, ktoré sa ako je vyššie uvedené delia na:

a) Vznik vidieckej obce rozdelením mesta

Tento typ zmeny sa uplatnil v 31 okresoch. K rozdeleniu došlo v 43 mestách a vzniklo 93 nových obcí, pričom 48 vzniklo hneď v roku 1990. Najviac ich bolo odčlenených od mesta Topoľčany (7), Žilina (6), Banská Bystrica (5). Najmenšie obce vznikli z miest Veľký Krtíš, Kremnica a Sliač.

⁵⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *Územné zmeny obcí v SR*. (2003, s. 31). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

b) Vznik mesta rozdelením mesta

Tento typ zmeny je veľmi zriedkavý, napriek tomu k nemu došlo už v roku 1990, keď sa mesto Martin rozdelilo na mesto Martin a mesto Vrútky.

c) Vznik vidieckej obce rozdelením vidieckej obce

Najpočetnejší typ dezintegračnej zmeny obcí na území Slovenska, týmto rozdelením vzniklo na Slovensku až 133 nových obcí. V rámci jednotlivých krajov sa to dá rozdeliť nasledovne: najviac obcí vzniklo v Trenčianskom kraji (35 obcí), ďalej Trnavský kraj (25 obcí) a Nitriansky kraj (24 obcí), naopak najmenej obcí vzniklo v Bratislavskom kraji, kde vznikli len 3 nové obce. Najviac takto vzniknutých obcí vzniklo v okresoch Trnava, Považská Bystrica, Topoľčany, Dunajská Streda a Rimavská Sobota.

d) Vznik vidieckych obcí rozdelením vidieckej obce a zároveň zánikom tejto obce

Tento typ sa najviac uplatnil v Trnavskom, Košickom a Nitrianskom kraji. V štyroch prípadoch išlo o rozdelenie danej obce na tri pôvodné obce. Predovšetkým išlo o obce, ktoré boli v minulosti zlúčené do jednej obce a prijali nový názov, ich rozdelením vznikli teda obce s pôvodnými názvami.⁵⁶

Za obdobie rokov 1990 – 1999 vzniklo rozdelením obcí 267 novozriadených obcí. Počet novozriadených obcí, v rámci jednotlivých krajov je zobrazený v nasledujúcej tab. 3. 2.

Tab. 3. 2. Počet nových obcí v rámci jednotlivých krajov v rokoch 1990 – 1999.

Kraje	Počet obcí
Slovenská republika	267
Bratislavský kraj	3
Trnavský kraj	44
Trenčiansky kraj	47
Nitriansky kraj	49
Žilinský kraj	29
Banskobystrický kraj	43
Prešovský kraj	24
Košický kraj	28

Zdroj: Vlastné spracovanie.

⁵⁶ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Územné zmeny obcí v SR. (2003, s. 40 - 43). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

Napriek tomu, že v rokoch 1990 – 1999 prevládali dezintegračné územné zmeny, našli sa aj určité prípady integračných územných zmien obcí, medzi ktoré patria zmeny ako:

a) Zlúčenie vidieckej obce s mestom

V danom období došlo k štyrom zlúčeniam menších obcí s určitým blízkym mestom a tými mestami boli Spišská Nová Ves, Vysoké Tatry a Spišské Podhradie.

b) Zlúčenie vidieckej obce s ďalšou vidieckou obcou, ktorej názov zostáva

V rokoch 1990 a 1992 sa tento typ integrácie uplatnil v 14 okresoch a 6 krajoch, v ktorých došlo spolu k 27 zlúčeniam obcí. Najviac prípadov 11 obcí zaznamenal Banskobystrický kraj a 5 obcí okres Prešov. V roku 1990 sa vyskytlo zlúčenie 3 obcí s obcou Hontianske Tesáre v okrese Krupina.

c) Zlúčenie vidieckych obcí

V danom období došlo len k 2 prípadom, kedy sa zlúčili dve obce, z ktorých vznikli nové obce (Kočín - Lančár, Liptovská Svinná - Babkov).

d) Zánik vidieckej obce

Z dôvodu výstavby atómovej elektrárne zanikla obec Mochovce v okrese Levice.⁵⁷

V 60. rokoch zlúčením obcí klesol počet obcí o 146, z nich sa však 39 obcí znovu v uplynulom desaťročí rozdelilo. V 70. rokoch zlúčením klesol počet obcí o 366 obcí, z nich sa tiež 152 obcí znovu rozdelilo a v 80. rokoch o 56 obcí, z ktorých sa znovu rozdelilo 50 obcí. K opätovnému rozdeleniu prišlo preto, lebo ľudia v čerstvo integrovaných obciach ešte neboli zvyknutí na nový stav a brali toto zlúčenie skôr ako príťaž.

3. 2. 2 Územné zmeny obcí v rokoch 2000 – 2001

V roku 1999 schválila vláda Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 197/2000 Z. z., v ktorom schválila dve zmeny: v okrese Nitra sa rozdelila obec Lefantovce na obec **Dolné Lefantovce** a na obec **Horné Lefantovce**. Pôvodná obec zanikla. Druhou zmenou bolo, že v okrese Košice – okolie došlo k rozdeleniu obce Družstevná pri Hornáde na obec **Družstevná pri Hornáde** a na obec **Kostoľany nad Hornádom**.⁵⁸

⁵⁷ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *Územné zmeny obcí v SR*. (2003, s. 43). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

⁵⁸ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 197/2000 Z. z. zo dňa 17. mája 2000

V roku 2001 schválila vláda Slovenskej republiky na základe Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 583/2001 Z. z. v územnej organizácii obcí šesť nových zmien a to: v okrese Dunajská Streda mala obec Horná Potôň štyri časti obce:

1. Benkova Potôň,
2. Čechínska Potôň,
3. Horná Potôň,
4. Horná Potôň – Lúky.

Tri z týchto častí mali vlastné katastrálne územie, len jedna **Potôň – Lúky**, ktorá žiadala o rozdelenie, ho nemala. Od ostatných je vzdialená 10 km a podľa návrhu súpisu parciel je potrebné pre založenie novej obce a jej katastrálneho územia, aby malo územie novej obce výmeru 4 944 123 m². To si vyžiadalo založenie nového katastrálneho územia. Ministerstvo vnútra SR a Jazykovedný ústav Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied odporučili obci nový názov **Potônske Lúky**, s ktorým obec súhlasila.⁵⁹

V okrese Senec vznikla nová obec **Nový Svet**, ktorá bola časťou obce Reca. Po oddelení má obec Nový Svet približne 66 obyvateľov (2010) a územie obce s výmerou 747 277 m².

V okrese Galanta malo mesto Sládkovičovo dve časti obce: 1. Malá Mača, 2. Sládkovičovo, ktoré mali vlastné katastrálne územia. Mestská časť **Malá Mača** urbanisticky nesplynula s mestskou časťou Sládkovičovo a požiadala o rozdelenie. **Obec Malá Mača** má v súčasnosti 587 obyvateľov (k 31. 10. 2011) a územie s výmerou 7 974 564 m².⁶⁰

Mesto Nitra má štrnásť častí mesta, o rozdelenie požiadala mestská časť Štitáre, ktorá s mestom urbanisticky nesplynula a je od mesta oddelená katastrálnym územím samostatnej obce Nitrianske Hrnčiarovce. Nová obec **Štitáre** má územie obce s výmerou 7 494 228 m² a takmer 700 obyvateľov.

Obec Podhorany v okrese Nitra mala tri časti obce: Bádice, Mechenice a Sokolníky, všetky mali vlastné katastrálne územia. O rozdelenie požiadala časť obce **Bádice**, ktorej katastrálne územie je 4 111 735 m².

⁵⁹ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 583/2001 Z. z. z 19. decembra 2001.

⁶⁰ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. *Územné zmeny obcí v SR*. (2003, s. 46). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990> .

Mesto Zlaté Moravce malo štyri časti mesta: Chyzerovce, Pílepy, Zlaté Moravce a Žitavany. O rozdelenie požiadala mestská časť **Žitavany**, ktorej územie tvoria dve katastrálne územia s názvami Kňažice a Opatovce nad Žitavou. Po rozdelení ma obec územie s výmerou 18 202 043 m².⁶¹

Tieto zmeny v zmysle zákona o obecnom zriadení vstúpili do platnosti ku dňu komunálnych volieb 6. – 7. 12. 2002.⁶² Celkovo vzniklo v tomto období na území Slovenska rozdelením 9 nových obcí a jedna obec zanikla. Prehľad týchto obcí zobrazuje Tab. 3. 3.

Tab. 3. 3: Prehľad rozlohy a počtu obyvateľov v nových obciach v rokoch 2000 – 2001.

Nová obec	Rozloha (v ha)	Počet obyvateľov
Horné Lefantovce	1 860	897
Dolné Lefantovce	461	518
Kostoľany nad Hornádom	691	1 088
Potônske Lúky	494	250
Malá Mača	797	564
Nový Svet	74	60
Bádice	411	350
Štitáre	748	565
Žitavany	1 820	1 798

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z MVSR.

3. 2. 3 Územné zmeny obcí v rokoch 2002 – 2011

Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011, spracované Štatistickým úradom SR, hovoria, že v danom období 2002 – 2011 nevznikli žiadne ďalšie obce, či už rozdelením alebo zlúčením obcí. V územnej štruktúre miest a obcí na Slovensku teda nedošlo k žiadnym zmenám. Posledné zmeny vstúpili v platnosť, ako je vyššie uvedené, v roku 2002, odvtedy na území Slovenska nedošlo k žiadnym zmenám. V súčasnosti má Slovenská republika 2 891

⁶¹ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 583/2001 Z. z. z 19. decembra 2001.

⁶² Zákon SNR o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, §2a, ods. 1.

obcí, z čoho 138 obcí má štatút mesta.⁶³ Vo vývoji obcí sa môže Slovensko považovať za stredne sa rozvíjajúcu krajinu, čo zobrazuje tabuľka 3. 4.

Tab. 3. 4: Počet miest a obcí v rokoch 1991, 2001, 2011.

Rok	Počet obcí	Počet miest
1991	2 825	136
2001	2 883	136
2011	2 891	138

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov zo ŠÚSR.

3. 3 Vplyv územných zmien obcí na štruktúru osídlenia

V období od 31. 12. 1989 do 31. 12. 2001 vznikol značný počet nových obcí na území Slovenska, celkový prírastok bol 214 nových obcí, čo podľa veľkostných skupín dokumentuje tabuľka 3. 5.

Tab. 3. 5: Porovnanie zmien veľkostných štruktúr obcí v rokoch 1989 a 2001.

Veľkostná skupina	2001 – 1989			
	obce		obyvateľstvo	
	počet	%	počet	%
do 199 obyv.	49	22,9	5 837	6,4
200 - 499 obyv.	48	22,4	15 667	17,2
do 500 obyv.	97	45,3	21 504	23,6
500 - 999 obyv.	76	35,5	47 709	52,3
1 000 - 1 999 obyv.	37	17,3	50 251	55
2 000 - 4 999 obyv.	3	1,4	11 122	12,2
5 000 - 9 999 obyv.	2	0,9	15 912	17,4
10 000 - 19 999 obyv.	1	0,5	22 990	25,2
20 000 - 49 999 obyv.	-2	-0,9	-45 733	-50,1
50 000 - 99 999 obyv.	0	0	-20 239	-22,2
nad 100 000 obyv.	0	0	-12 228	-13,4
SR spolu	214	100	91 288	100

Zdroj: MVSR. Územné zmeny obcí v SR. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-vslovenskej-republike-od-roku-1990>.

⁶³ Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Výsledky SODB 2011. Počet a podiel obyvateľov SR podľa veľkostných skupín obcí – sčítanie 2011, 2001, 1991*. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=43829>

Tabuľka ukazuje, že nárast celkového počtu obcí o 214 obcí sa najviac premietol do veľkostných skupín do 1 000 obyvateľov, ale naopak pokles obyvateľov v mestách nad 20 000 obyvateľov je spôsobený tým, že rozdelením miest vzniklo až 93 nových obcí s počtom obyvateľov 95 180.

3.3.1 Novozriadené obce a štruktúra osídlenia v rokoch 1990 – 2011

V období rokov 1990 – 1999 vzniklo rozdelením 267 nových obcí, ktoré mali k 31. 12. 2001 191 821 obyvateľov, pričom na jednu obec priemerne pripadá 718 obyvateľov. Z celkového počtu obcí 2 883 tvoria nové obce k 31. 12. 2001 9,3 % a 3,6 % z celkového počtu obyvateľov. Zmeny, ktoré sa uskutočnili v tomto období, viedli k zmenám štruktúry osídlenia Slovenska a taktiež k zmene počtu obcí v jednotlivých veľkostných skupinách.⁶⁴ Prehľad tohto vývoja zobrazuje tabuľka 3. 6.

Tab. 3. 6: Vývoj počtu obcí a počtu obyvateľov vo veľkostných skupinách v rokoch 1990 – 1999.

Veľkostná skupina	SR - 31. 12. 2001		z toho - novozriadené obce			
	počet obcí	počet obyv.	počet obcí	počet obyv.	podiel na SR	
					obce	obyv.
do 199 obyv.	373	46 674	38	5 471	10,20%	11,70%
200 - 499 obyv.	804	277 250	100	34 261	12,40%	12,40%
500 - 999 obyv.	776	549 475	74	50 322	9,50%	9,20%
1 000 - 1 999 obyv.	554	777 747	42	57 403	7,60%	7,40%
2 000 - 4 999 obyv.	251	740 467	11	29 139	4,40%	3,90%
5 000 - 9 999 obyv.	53	368 473	2	15 225	3,80%	4,10%
10 000 - 19 999 obyv.	32	459 975				
20 000 - 49 999 obyv.	29	849 142				
50 000 - 99 999 obyv.	2	664 130				
nad 100 000 obyv.	9	645 618				
SR spolu	2 883	5 378 951	267	191 821	9,30%	3,60%

Zdroj: MVSR. Územné zmeny obcí v SR. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-vslovenskej-republike-od-roku-1990>.

Ako ukazuje tabuľka, najviac nových obcí je zastúpených vo veľkostnej skupine 200 – 499 obyvateľov, v ktorej sa nachádza až 100 týchto nových obcí, čo predstavuje 12,4 % s celkovým počtom obyvateľov 34 261. 74 nových obcí (9,5 %) s 50 322 obyvateľmi sa nachádza vo veľkostnej skupine 500 – 999 obyvateľov, 42 nových obcí (7,6 %) s 57 403

⁶⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Územné zmeny obcí v SR. (2003, s. 49). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

obyvateľmi obsahuje veľkostná skupina 1 000 – 1 999 obyvateľov. Naopak, iba 2 nové obce vznikli vo veľkostnej skupine 5 000 – 9 999 obyvateľov, ktoré mali spolu 15 225 obyvateľov. Vo veľkostnej skupine do 199 obyvateľov je až 38 nových obcí, ktoré majú spolu len 5 471 obyvateľov, čo je v priemere 144 obyvateľov na jednu obec, to dokumentuje jeden z negatívnych faktorov celého dezintegračného procesu. Medzi novozriadené obce s najnižším stavom obyvateľstva k 31. 12. 2001 patria obce:

- obec Jesenské (okres Levice) s 33 obyvateľmi,
- obec Haluzice (okres Nové Mesto nad Váhom) s 61 obyvateľmi,
- obec Maškovec (okres Humenné) s 62 obyvateľmi,
- obec Ižipovce (okres Liptovský Mikuláš) a obec Gemerské Michalovce (okres Rimavská Sobota) majú menej ako 100 obyvateľov.⁶⁵

„Sídlnú štruktúru Slovenska možno charakterizovať ako značne rozdrobenú a pomerne hustú, s prevahou malých obcí do 1 999 obyvateľov. Z celkového počtu obcí tieto tvoria až 86 % žije v nich len tretina obyvateľov SR. Najviac koncentrované sú v južnej časti stredného (Banskobystrický kraj) a severnej časti východného Slovenska (Prešovský kraj).“⁶⁶

Na území Slovenska prevláda vidiecke osídlenie. V súčasnosti sú obce vidieckeho charakteru vo veľkostných skupinách do 9 999 obyvateľov. Obce so štatútom mesta tvoria 4,8 % všetkých obcí, ale žije v nich až 55 % z celej populácie Slovenska. Najviac mestských sídiel je vo veľkostných skupinách od 5 000 do 9 999 obyvateľov a v najnižšej skupine do 1 999 obyvateľov, kam patria dve mestá Dudince a Modrý Kameň. Vo veľkostnej skupine nad 100 000 obyvateľov sa v súčasnosti nachádzajú tiež len dve mestá, a to Bratislava, ktorá je zároveň hlavným mestom Slovenskej republiky, a Košice, ktoré sa nachádza na východe Slovenska.⁶⁷ Počet obcí v jednotlivých krajoch podľa veľkostných skupín je zobrazený v prílohe č. 2.

⁶⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Územné zmeny obcí v SR. (2003, s. 50). Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

⁶⁶ Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Veľkostné skupiny obcí Slovenska v číslach*. (2010, s. 8)

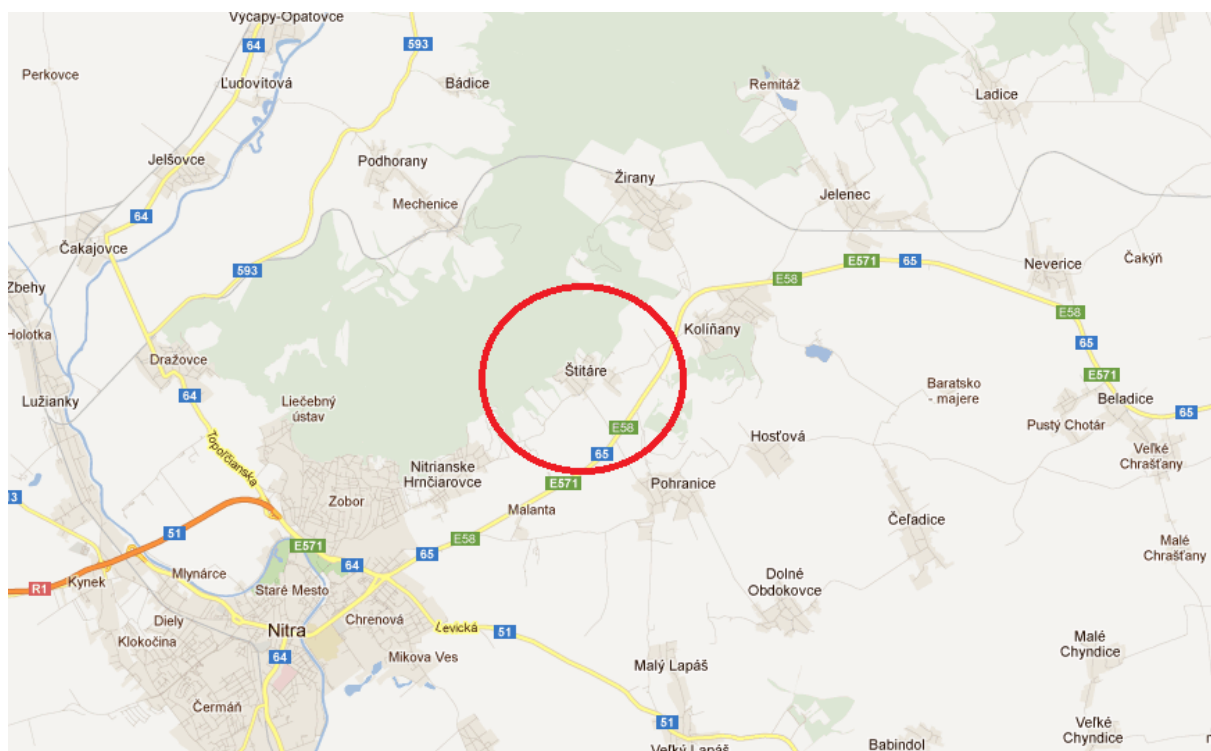
⁶⁷ Tamtiež

4 ZABEZPEČENIE SPRÁVY NOVEJ OBCE

4.1 Základné informácie o obci

Obec Štitáre je súčasťou okresu Nitra, nachádzajúcom sa v Nitrianskom kraji. Nové dejiny obce sa začali písať 1. 1. 2003, keď sa obec oddelenila od mesta Nitra, kde tvorila jeho mestskú časť. V súčasnej dobe má obec 700 obyvateľov (k 31.12. 2011). Katastrálne územie obce s rozlohou 748 ha sa rozprestiera v severovýchodnej časti Žitavskej sprašovej pahorkatiny na úpätí Tribeča a 8 km východne od Nitry.

Obr. 4. 1: Mapa obce Štitáre

Zdroj: <http://www.mapa-mapy.sk/mapa/stitare-slovenska-republika/>. Vlastná úprava.

Obec Štitáre tvorila mestskú časť okresného mesta Nitra. Príloha č. 3 zobrazuje spoločné katastrálne územie mesta Nitry a oddelenej časti Štitáre pred rokom 2003, ktoré predstavovalo 4 831 ha. A príloha č. 4 zobrazuje samostatné katastrálne územie obce Štitáre od 1. 1. 2003, ktoré predstavovalo 748 ha. Mestu Nitra ostalo územie s výmerou 4 083 ha a počtom obyvateľov k 1. 1. 2010, 82 661 obyvateľov.

4. 2 Novozriadená obec Štitáre a jej samospráva

Podľa platnej právnej úpravy zákona 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení môže nová obec vzniknúť po splnení určitých podmienok, ktoré boli popísané v podkapitole 2. 2. 4. Štitáre, mestská časť mesta Nitra, tieto podmienky splnila a stala sa k 1. 1. 2003 samostatnou obcou. Základnou podmienkou pre podanie návrhu na konanie miestneho referenda o oddelení obce Štitáre bolo získanie podpory 30 % oprávnených voličov obce, čo Štitáre splnili. Mestská časť Štitáre potom návrh na rozdelenie podala na mestský úrad do Nitry, kde ho v stanovenom termíne muselo posúdiť zastupiteľstvo mesta. Zastupiteľstvo potom do 90 dní od podania návrhu vyhlásilo referendum. V miestom referende občania mestskej časti Štitáre vyjadrili svoj súhlas s oddelením mestskej časti Štitáre od mesta Nitra.

4. 2. 1 Pôsobnosť obce

Obec Štitáre je samostatný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby s trvalým pobytom na jej území. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj obce a o potreby jej obyvateľov. Samostatnú aj prenesenú pôsobnosť plní v obci Obecný úrad obce Štitáre. Obec pri plnení svojich samosprávnych úloh spolupracuje s podnikateľskými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi na území obce; v záujme rozvoja obce spolupracuje tiež s politickými stranami a politickými hnutiami a s občianskymi združeniami vyvíjajúcimi činnosť na území obce.⁶⁸

Obec Štitáre sa v rámci svojej samostatnej pôsobnosti snaží zaviazat' svojich občanov, aby dodržiavali pravidlá obce. Preto vydáva všeobecne záväzné vyhlášky, ktoré musia občania dodržiavať, sú napr. v oblasti chovu a držaní psov na území obce, životného prostredia.

Obec je zriaďovateľom materskej školy, pod svojou správou má Dom smútku, miestny cintorín, tri autobusové čakárne a miestne komunikácie Pod Žibricou, Pri prameni 2/1, 2/2, Jókayho, Ku Gáborke 2/1, 2/2, Fábryho, Nagyova, Kolíňanská, Pod horou, verejnú zeleň v obci, obecný rozhlas a verejné osvetlenie.

Vo veciach samostatnej pôsobnosti rozhoduje v obci zastupiteľstvo obce. Pred rokom 2003, keď bola obec súčasťou mesta Nitra, nemala obec zastúpenie v mestskom zastupiteľstve mesta Nitra. Avšak občania mestskej časti Štitáre boli členmi výboru z radov obyvateľov, tak

⁶⁸ Obec Štitáre. *Štatút obce Štitáre*. Dostupné z : <http://www.stitare.sk/obec/obecnyurad.php?view=33>

mali možnosť nanášať svoje požiadavky na rokovania mestského zastupiteľstva prostredníctvom predsedu Výboru mestskej časti – Štitáre.

V súčasnom funkčnom období 2010 – 2014 má obec Štitáre 6 členov zastupiteľstva obce + starostka obce. Sú to starostka Ing. Zuzana Vinkovičová, zástupca starostky Ing. Jozef Cilling, poslanci: Ing. Stanislav Brath, Ing. Jaroslav Matejíček, Helena Molnárová, Juraj Pilka a Mgr. Silvia Sórádová.⁶⁹

4. 2. 2 Majetok obce

Proces rozdelenia majetku medzi mestom Nitra a oddelenou obcou Štitáre začal od roku 2001. K 1. 7. 2002 majetok, ktorý prešiel na základe uznesenia vlády zo štátu na mesto Nitra, prešiel z mesta Nitra na novú obec Štitáre. Tento majetok predstavoval:

- materská škola 115 430 Sk,
- pozemok materskej školy 186 300 Sk,
- drobný hmotný majetok 21 119,90 Sk,
- materiály týkajúce sa dokumentácie stavby „Vodovod Štitáre“,
- materiál týkajúci sa dokumentácie stavby „VN 22 kW sieť, TS a NN sieť Nitra – Dolné Štitáre“,
- materiál týkajúci sa dokumentácie stavby „Elektrická kábelová podzemná prípojka k vodnému zdroju“,
- materiál týkajúci sa dokumentácie stavby „Odvodňovací rigol pred kostolom“,
- materiál týkajúci sa dokumentácie „Úprava nástupnej plochy pred Domom smútku“,
- materiál týkajúci sa dokumentácie „Prevádzkový priadok“,
- finančné prostriedky v hodnote 17 776,20 Sk podiel na cestnej dani a DPPO,
- finančné prostriedky – zostatok odvedeného príspevku od rodičov materskej školy za január = 660 Sk,
- finančné prostriedky celkom 64 116,20 Sk.

⁶⁹Obec Štitáre. *Samospráva*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php>

Majetok podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 583/2001 Z. z. zo dňa 19. 12. 2001 s účinnosťou od 07. 12. 2002, prešiel z vlastníctva mesta Nitra pod správu novozriadenej obce Štitáre. Tento majetok predstavoval:

- spisová agenda,
- mapy katastrálneho územia obce Štitáre,
- územný plán obce,
- CD s údajmi o evidencii nehnuteľností v obci,
- hnutel'ný majetok v hodnote 95 262,10 Sk,
- dokumentácia na úseku civilnej ochrany obyvateľstva obce Štitáre,
- dokumentácia na úseku protipožiarnej prevencie v obci,
- dokumentácia na úseku vojenskej mobilizácie,
- dokumentácia na úseku hospodárskej mobilizácie,
- agenda evidencie obyvateľov novej obce Štitáre,
- agenda evidencie domov a budov v obci Štitáre,
- miestne komunikácie Pod Žibricou, Pri prameni 2/1, 2/2, Jókayho, Ku Gáborke 2/1, 2/2, Fábryho, Nagyova, Koliňanská, Pod horou,
- tri autobusová čakárne v obci Štitáre,
- Dom smútku, obecný cintorín,
- rozvádzač verejného osvetlenia + svietidlá verejného osvetlenia s výložníkmi,
- verejná zeleň na území obce Štitáre,
- prostriedky vodného hospodárstva (čerpádlá, studne, pumpy).

Toto prevedenie majetku sa dialo na základe dohôd a zmlúv prostredníctvom protokolov, medzi novozriadenou obcou Štitáre a mestom Nitra.

Inventarizácia v roku 2010 ukázala, že majetok obce Štitáre sa postupne rozrastá. Bilancia aktív a pasív k 31. 12. 2010 hovorí, že stav aktív celkom predstavuje 684 955 EUR, pričom k 1. 1. 2010 mali aktíva hodnotu 678 597 EUR. To znamená, že počas roka sa hodnota aktív zvýšila 6 358 EUR. Najvyššiu položku aktív predstavuje dlhodobý hmotný majetok, ktorý mal na začiatku roka hodnotu 562 013 EUR a počas roka sa zvýšil o 9 964 EUR na hodnotu k 31. 12., 571 977 EUR. Naopak položky obežného majetku sa počas roka znížili a to z hodnoty 12 047 EUR na hodnotu 7 569 EUR, čo bol stav k 31. 12. Toto zníženie predstavovalo pokles o 4 478 EUR.

Bilancia pasív celkom predstavovala k 31. 12. 2010 hodnotu 684 955 EUR, čo predstavovalo zvýšenie pasív o 6 358 EUR oproti stavu k 1. 1. 2010. Vlastné zdroje krytia majetku obce predstavovali k 1. 1., 190 922 EUR. Počas roka poklesli o 7 380 EUR na hodnotu na konci roka 183 542 EUR. Naopak, záväzky obce Štitáre sa počas roka zvýšili o 20 753 EUR z hodnoty k 1. 1. 71 360 EUR na hodnotu k 31. 12. 92 113 EUR. Kompletnú bilanciu aktív a pasív k 31. 12. 2010 zobrazuje príloha č. 5.⁷⁰

Hmotný drobný majetok obce Štitáre sa delí podľa ceny majetku na dve skupiny: majetok v hodnote 0 – 34 EUR, ako možno vidieť v Tab. 4. 1, a majetok v hodnote 34 – 1 770 EUR, ktorého rozdelenie možno vidieť v Tab. 4. 2. V rámci týchto skupín sa majetok delí ešte podľa toho, v akom útvare sa majetok nachádza. Výška hmotného drobného majetku za rok 2010 predstavovala :

Tab. 4. 1: Prehľad výšky majetku jednotlivých útvarov v majetkovej skupine 0 – 34 EUR.

Útvar	Názov	EUR
1	Obecný úrad	1 675,39
2	Materská škola	975,44
3	Školská jedáleň	120,73
5	Spoločenský dom	2 052,60

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z rozpočtu obce Štitáre.

Tab. 4. 2: Prehľad výšky majetku jednotlivých útvarov v majetkovej skupine 34 – 1 770 EUR.

Útvar	Názov	EUR
1	Obecný úrad	7 466,41
2	Materská škola	6 844,03
3	Školská jedáleň	1 157,16
4	Verejné priestranstvo	2 948,27
5	Spoločenský dom	8 091,55

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z rozpočtu obce Štitáre.

⁷⁰ Obec Štitáre. *Záverečný účet obce*. Dostupný z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php?view=11>

4. 2. 3 Rozpočet obce

Rozpočet obce je neoddeliteľnou súčasťou činnosti obce, od ktorej sa odvíja činnosť a spôsob zaistenia financovania týchto činností. Pred oddelením obce Štitáre plnil túto úlohu rozpočet mesta Nitra, po oddelení obce Štitáre bolo potrebné zostaviť nový rozpočet. Mesto aj nová obec si však už museli zostaviť rozpočty samostatne pre každú obec zvlášť. Rozpočet mesta Nitra vrátane mestskej časti Štitáre predstavoval v roku 2002 čiastku 12 587 266,81 EUR. V ďalšom roku už tieto dve obce boli samostatné a každá mala svoj vlastný rozpočet. Rozpočet obce Štitáre predstavoval čiastku 71 630 EUR, čo s počtom obyvateľov 559 v roku 2003 predstavuje 716,3 EUR na 1 obyvateľa obce. Prehľad výšky rozpočtov za posledné 4 roky možno vidieť v Tab. 4. 3.

Tab. 4. 3: Prehľad výšky rozpočtov obce Štitáre v rokoch 2007 – 2010 v EUR.

Rok	Výška rozpočtu
2007	218 620
2008	256 506
2009	233 144
2010	260 775

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z rozpočtu obce Štitáre.

Ako možno vidieť v Tab. 4. 3, rozpočet v jednotlivých rokoch mal rôznu výšku. Počas rokov 2007 a 2008 sa rozpočet navýšil a to o 37 886 EUR. Ale naopak, v roku 2009 bol rozpočet nižší o 23 362 EUR. V roku 2010 rozpočet znova zaznamenal nárast a zvýšil sa o 27 631 EUR oproti roku 2009. Rozpočet v roku 2010 bol o 189 145 EUR vyšší ako rozpočet v roku 2003, kedy sa obec osamostatnila od mesta Nitra.

V nasledujúcej tabuľke Tab. 4. 4. možno vidieť porovnanie rozpočtu na 1 obyvateľa, v rámci rokov 2007 – 2010. Počet obyvateľov v roku 2007 bol 628, v roku 2008 bol počet 650 obyvateľov, v roku 2009 bol tento počet 663 obyvateľov a v roku 2010 predstavoval počet obyvateľov 694. Prehľad vývoja počtu obyvateľov v rokoch 2007 – 2010 zobrazuje graf, ktorý možno vidieť na Obr. 4. 3.

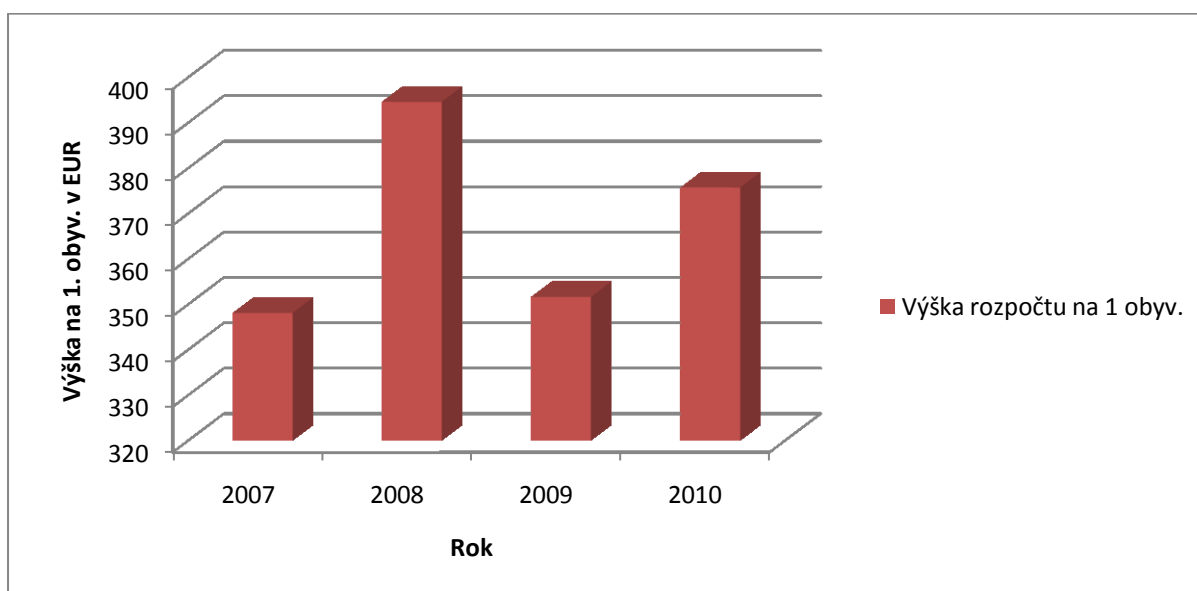
Tab. 4. 4: Porovnanie výšky rozpočtu na 1 obyvateľa v obce v rámci rokov 2007 – 2010 v EUR.

Rok	Výška rozpočtu na 1 obyv.
2007	348,12
2008	394,62
2009	351,65
2010	375,75

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z rozpočtu obce Štitáre.

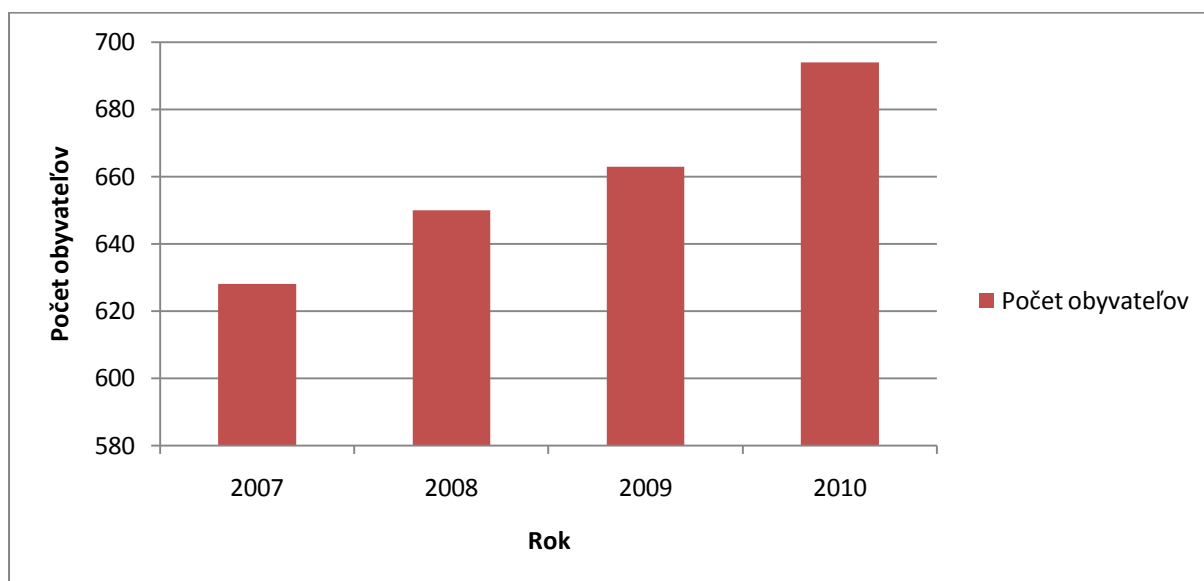
Ako vidieť v Tab. 4. 4 výška rozpočtu na 1 obyvateľa v roku 2007 predstavovala výšku 348,12 EUR na jedného obyvateľa (628 obyvateľov) obce Štitáre. V roku 2008 sa tento rozpočet navýšil o 46,5 EUR na výšku 394,62 EUR/1 obyv. (pri 650 obyvateľoch). Naopak v roku 2009 došlo k zníženiu rozpočtu v obci a to spôsobilo, že sa znížila výška rozpočtu aj na jedného obyvateľa. Rozpočet na 1 obyvateľa v roku 2009 mal výšku 351,65 EUR/1 obyv., (pri 663 obyvateľoch), čo oproti roku 2008 predstavovalo zníženie o 42,97 EUR. Rok 2010 priniesol so sebou opäť zvýšenie, toto zvýšenie predstavovalo zvýšenie rozpočtu na 1 obyvateľa nárast o 24,1 EUR na výšku 375,75 EUR/1 obyv. (pri 694 obyvateľoch). Prehľad výšky rozpočtu na 1 obyvateľa možno vidieť aj v grafe na Obr. 4. 2.

Obr. 4. 2: Prehľad výšky rozpočtov na 1 obyvateľa v EUR v rámci rokov 2007 – 2010.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Obr. 4. 3: Prehľad vývoja počtu obyvateľov obce Štitáre v rokoch 2007 – 2010.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Najvyššiu položku rozpočtu obce Štitáre v roku 2010 tvorili bežné príjmy – daňové (výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve, daň z nehnuteľností, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za odvoz komunálneho odpadu). Z toho najvyššie hodnoty mali: daň z príjmov a daň z nehnuteľností.

Výnos dane z príjmov : Z upravenej finančnej čiastky vo výške 115 280 € z výnosu dane z príjmov boli k 31.12.2010 poukázané prostriedky z Daňového úradu vo výške 102 478 € , čo predstavuje plnenie 88,90 %.

Daň z nehnuteľností : Z rozpočtovaných 32 940 € bol skutočný príjem k 31.12.2010 vo výške 32 350 €, čo je 98,21 % plnenie. Príjmy dane z pozemkov boli vo výške 27 079 €, dane zo stavieb vo výške 5 270 €. K 31.12.2010 obec eviduje pohľadávky na dani z nehnuteľností vo výške 545 €. ⁷¹

Druhú položku príjmov obce tvoria bežné príjmy – nedaňové, ktoré predstavujú príjmy z podnikania a príjmy vlastníctva majetku, administratívne poplatky a iné poplatky a platby. Z rozpočtovaných 20 030 € bol skutočný príjem k 31.12.2010 za administratívne poplatky –

⁷¹ Obec Štitáre. *Záverečný účet obce za rok 2010*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php?view=11>

správne poplatky vo výške 19 096 €, čo je 95,34 % plnenie. Prevažnú časť príjmov tvoria príjmy za vodu 13 378 €, overovanie 725 €, poplatky za rozhodnutia 900 €, pokuty 699 €, príspevky rodičov v MŠ 364 €, za stravné lístky 2 021 €, vyhlásenie miestnym rozhlasom 135 €, výmenu a predaj nových nádob na odpad 215 €, cintorínske poplatky 74 €, opatrovateľskú službu 439 € a príjem z predaja 128 €. K 31.12.2010 evidujeme pohľadávky za vodu vo výške 4 723 €. ⁷²

Obec Štitáre v roku 2010 prijala nasledovné granty a transfery, ktoré boli účelovo viazané a boli vyúčtované v súlade s ich účelom:

Poskytovateľ	Suma v EUR	Účel
1. ÚPSVaR Nitra	20	Stravné pre deti v hmotnej núdzi
2. Krajský školský úrad Nitra	1 268	Na výchovu a vzdelávanie
3. Obvodný úrad Nitra	150	Skladovanie materiálu CO
4. Krajský stavebný úrad Nitra	147	Prenesený výkon štátnej správy
5. Krajský úrad ŽP Nitra	77	Prenesený výkon štátnej správy
6. Krajský úrad pre CD a PK	35	Prenesený výkon štátnej správy
7. MV Slovenskej republiky	223	Register obyvateľov
8. MV Slovenskej republiky	717	Voľby do Národnej rady SR
9. MV Slovenskej republiky	428	Referendum
10. MV Slovenskej republiky	464	Komunálne voľby
11. MF Slovenskej republiky	6 997	Výpadok dane z príjmov FO
12. Úrad Nitr.samospr.kraja	500	Skrine do spol. domu, posilňovací stroj
13. Recyklačný fond	295	Odvoz triedeného odpadu
14. Katastrálny úrad Nitra	421	Príspevok na ROEP
15. FRESCO	144	Ovocná šťava
16. Rodičia materskej školy	107	Učebné pomôcky
17. Enviromentálny fond	60 000	ČOV – kanalizácia

⁷² Obec Štitáre. *Záverečný účet obce za rok 2010*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php?view=11>

Výdavky na rok 2010 boli stanovené vo výške 260 775 EUR, ale skutočné výdavky v 31. 12. 2010 predstavovali 258 346 EUR, čo predstavuje 99,07 % plnenie. Najvyššiu položku tvoria bežné výdaje, ktorých rozpočet bol stanovený na 200 775 EUR, ale skutočne vynaložené výdaje k 31. 12. boli 193 875, a to predstavuje 96,56 % plnenie rozpočtu. Medzi bežné výdavky patria aj výdavky na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania. Z rozpočtovaných 64 771 € boli skutočné výdavky k 31.12.2010 vo výške 73 552 €, čo je 113,56 % plnenie. Patria sem mzdové prostriedky starostu, kontrolóra, pracovníkov obecného úradu, opatrovateľskej služby, pracovníkov v Materskej škole, pracovníkov - údržbárov obce. Ďalej je to poistné a príspevky do poisťovní, výdavky na tovary a služby ako sú cestovné náhrady, energie, materiál a zariadenia, učebné pomôcky, odborné časopisy, reprezentačné, poštové a telefonické služby, odvoz a uloženie odpadu, údržba a oprava výpočtovej techniky, miestnych komunikácií, verejného osvetlenia, miestneho rozhlasu, vodovodu, školenia, kultúrne podujatia, stravovanie zamestnancov, poistenie majetku, prídely do sociálneho fondu, odmeny poslancov a za dohody o mimopracovnej činnosti a ostatné tovary a služby, potom sú to bežné transfery a splácanie úrokov.⁷³

Druhou zložkou výdavkov obce Štitáre sú kapitálové výdaje, ktorých hodnota bola stanovená na 60 000 EUR, skutočnosť k 31. 12. však predstavovala 63 593 EUR. Kapitálové výdaje v obci sa delili do dvoch skupín na kapitálové výdaje na ekonomickú oblasť – cestná doprava, kde boli prostriedky vo výške 593 EUR vynaložené na stavebný dozor k vypracovaniu PD na chodníky popri Jeleneckej ulici. A druhú oblasť tvorí oblasť životného prostredia – nakladanie s odpadovými vodami, kde boli prostriedky vynaložené na projekt ČOV – kanalizácia, kde prispel environmentálny fond čiastkou 60 000 EUR a obec Štitáre prispela 850 EUR z vlastných príjmov a spoluúčasť z úveru v hodnote 2 150 EUR.⁷⁴

Výsledok hospodárenia za rok 2010 predstavoval prebytok 861,48 EUR. V zmysle zákona 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa obec rozhodla použiť prebytok rozpočtu za rok 2010 vo výške 861,48 €, nasledovne : presunúť do príjmov rozpočtu v roku 2010 a použiť v rozpočte na splácanie leasingu traktorovej kosačky.⁷⁵

⁷³ Obec Štitáre. *Záverečný účet obce za rok 2010*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php?view=11>

⁷⁴ Tamtiež

⁷⁵ Obec Štitáre. *Záverečný účet obce za rok 2010*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php?view=11>

4. 2. 4 Zaistenie verejných služieb v obci

Pokiaľ bola obec Štitáre mestskou časťou mesta Nitra, disponovala veľkým množstvom poskytovaných služieb občanom. Nie všetky verejné služby, ktoré mala obec k dispozícii pred oddelením od mesta Nitra, jej ostali. Verejné služby v obci sa delia :

- Odpadové hospodárstvo – odvoz odpadu zaisťuje firma ENVI – GEOS, okrem toho obec separuje odpad a to papier, sklo a plast. V obci sa nachádzajú tri „hniezda“, zberné nádoby, kde môžu občania separovať svoj odpad. Odvoz separovaného odpadu sa vykonáva 1-krát za mesiac.
- Verejné osvetlenie a verejný rozhlas – obec má vo svojom vlastníctve rozhlas aj všetky lampy, ktoré sa v obci nachádzajú. Opravu verejného osvetlenia alebo rozhlasu zabezpečuje externá firma.
- Starostlivosť o verejnú zeleň – starostlivosť o verejnú zeleň má vo svojej kompetencii obec Štitáre.
- Vodné hospodárstvo – prívod podzemných vôd do obce má vo svojej kompetencii Slovenský vodohospodársky podnik.
- Autobusová doprava – dopravu v meste zaisťuje mesto Nitra, a to prostredníctvom firmy VEOLIA Transport Nitra a. s. Obec Štitáre však poskytuje mestu Nitra príspevok na MHD.
- Školstvo – Obec Štitáre je zriaďovateľom 1 materskej školy, iné školy či už materské, základné alebo stredné školy, sa v obci nenachádzajú. Deti musia dochádzať do okolitých dedín alebo mesta Nitra.
- Zdravotné služby – v obci sa nenachádza žiadne zdravotné stredisko ani praktický lekár, občania musia dochádzať do iných miest.
- Poštové služby – v obci sa nenachádza žiadna pošta.
- Webové stránky obce – oficiálne webové stránky obce poskytujú občanom informácie o obci, o dianí v obci, na nich sa nachádzajú rôzne dokumenty, archív, úradná doska, kontakty, aktuality o obci, informácie o kultúrnych podujatiach a iné.

Príkladnú kultúrnu aktivitu v obci vyvíja ženská spevácka skupina. K jej aktivitám patrí predovšetkým nácvik a prednes miestnych ľudových piesní, osvojenie si ľudových tradícií podzborského regiónu a prezentovanie ľudového odevu obce. Vďaka entuziazmu a veľkej

aktivite Kultúrnej komisie Obecného úradu v Štitároch, ako aj ženskej speváckej skupiny, plynú v obci pozoruhodný kultúrny život.⁷⁶

Športový život v obci podporuje futbalové mužstvo. Futbalové mužstvo Štitár pôsobí od šesťdesiatych rokov v štruktúrach ObFz Nitra, pod názvom „Slovan Dolné ŠTITÁRE“. V roku 2001 bolo premenované na T.J. FC Dolné ŠTITÁRE. Pod týmto názvom pôsobí doteraz. T.J. FC Dolné ŠTITÁRE je pravidelným účastníkom okresných súťaží v rôznych skupinách : II. B. Trieda, III. B. Trieda a III. A. Trieda.⁷⁷

⁷⁶ Obec Štitáre. *Kultúra*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/oobci.php?view=30>

⁷⁷ Obec Štitáre. *Šport*. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/oobci.php?view=31>

5 ZÁVER

Predmetom bakalárskej práce bola problematika vzniku a zaistenia obecnej samosprávy novej obce v podmienkach Slovenskej republiky, ktorá je konkrétne aplikovaná na príklade novozriadenej obce Štitáre.

Cieľom práce bola charakteristika a zhodnotenie zabezpečenia a fungovania verejnej správy podľa zvolených finančných a samosprávnych parametrov, v novozriadenej obci respektíve v oddelenej mestskej časti, a to na príklade novej obce Štitáre.

Bakalárska práca bola zložená z 5 kapitol a doplnená prílohami. Druhá kapitola „Samospráva na úrovni obcí“, riešila na teoretickom základe problematiku vývoja miestnej samosprávy na území Slovenskej republiky od 9. storočia až po súčasnosť, popisuje osem princípov Európskej charty miestnej samosprávy, ktoré by mali pomôcť postupne uvádzať základné princípy samosprávy do reálneho života. Predstavuje obec ako samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Ďalej je pozornosť zameraná na kompetencie obce, na zloženie rozpočtu obce jej príjmy a výdaje na správu obce, majetok obce, ktorý možno použiť na verejné účely, podnikateľskú činnosť alebo na výkon samosprávy obce. Poslednú časť druhej kapitoly tvoria orgány obce ako zastupiteľstvo obce, rada obce, starosta, obecný úrad, prednosta obce, hlavný kontrolór a komisie, ktorých kompetencie sú popísané v aktuálnych podmienkach. A nakoniec sa venuje územiu obce a problematike vzniku novej obce, popisuje všetky podmienky, ktoré musí obec splniť, aby sa mohla oddeliť od obce alebo sa zlúčiť s inou obcou, a to podľa platnej príslušnej legislatívy § 2 zákona 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Obsahom tretej kapitoly „Štruktúra, vývoj a vznik nových obcí na území Slovenska“, bol v piatich fázach urbanizácie od začiatku 13. storočia až po súčasnosť popísaný celý vývoj sídelnej štruktúry na Slovensku. Ďalšia časť sa venuje územným zmenám obcí, ktoré sa delia na integračné a dezintegračné zmeny. Vplyvom týchto zmien sa počet obcí na Slovensku neustále menil, k 1. 1. 1990 vznikla rozdelením prvá nová obec Ivachnová. Kapitola rieši, koľko nových obcí vzniklo alebo zaniklo v jednotlivých rokoch na území Slovenska, a to v rámci určitých podskupín územných zmien. Za obdobie rokov 1990 – 1999 vzniklo na Slovensku rozdelením obcí 267 novozriadených obcí. V 60. rokoch zlúčením obcí klesol počet o 146, z nich sa však 39 obcí znovu v uplynulom desaťročí rozdelilo. V 70. rokoch

zlúčením klesol počet obcí o 366 obcí. V nasledujúcich rokoch sa opäť počet obcí menil. V rokoch 2000 – 2001 došlo k ďalším zmenám, rozdelením od inej obce vzniklo 9 obcí a 1 obec zanikla. Tieto zmeny vstúpili do platnosti ku dňu komunálnych volieb 6. – 7. 12. 2002. Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011, spracované Štatistickým úradom Slovenskej republiky, hovoria, že období 2002 – 2011 nevznikli žiadne obce, či už rozdelením alebo zlúčením obcí. V súčasnosti má Slovenská republika 2 891 obcí, z čoho 138 obcí má štatút mesta. Nakoniec sa 3. kapitola venuje vplyvu územných zmien obcí na štruktúru osídlenia na Slovensku. Výsledkom analýzy bolo zistenie, že najviac nových obcí je zastúpených vo veľkostnej skupine 200 – 499 obyvateľov, a to celkovo 100 z týchto obcí. A naopak najmenej 2 nové obce vznikli vo veľkostnej skupine 5 000 – 9 999 obyvateľov, čo hovorí, že na území Slovenska prevláda vidiecke osídlenie.

Na 3. kapitolu nadväzuje 4. kapitola s názvom „Zabezpečenie správy novej obce“, ktorej zmyslom je aplikácia na konkrétnom príklade vzniku novej obce, ktorá vznikla oddelením od inej obce. Obsahom kapitoly bolo zhodnotenie a komparácia finančných a samosprávnych parametrov v novozriadenej obci Štitáre, ktorá predtým tvorila mestskú časť mesta Nitra. Obec Štitáre je samostatnou obcou od 1. 1. 2003, v súčasnosti má 700 obyvateľov a katastrálne územie s výmerou 748 ha. Zmyslom kapitoly bolo popísať, ako sa zmenila pôsobnosť obce po oddelení od mesta, ako si rozdelili majetok a aký rozpočet ostal obci po rozdelení a akú výšku predstavuje v súčasnosti. Samostatnú aj prenesenú pôsobnosť plní v obci Obecný úrad obce Štitáre. Obec pri plnení svojich samosprávnych úloh spolupracuje s podnikateľskými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi na území obce; v záujme rozvoja obce spolupracuje tiež s politickými stranami a politickými hnutiami a s občianskymi združeniami vyvíjajúcimi činnosť na území obce. Obec je zriaďovateľom jednej materskej školy, pod svojou správou má obecný cintorín, Dom smútku a komunikácie, ktoré sa v obci nachádzajú. O veciach týkajúcich sa obce rozhoduje zastupiteľstvo obce, ktoré má v súčasnosti 6 členov a starostka obce. V minulosti, keď bola obec súčasťou mesta Nitra, ako mestská časť Štitáre nemali svoje vlastné zastúpenie v mestskom zastupiteľstve. Občania však boli členmi Výboru z radov obyvateľov a prostredníctvom predsedu Výboru mestskej časti mali možnosť svoje požiadavky a pripomienky nanášať na rokovaniach zastupiteľstve mesta.

Ďalšia časť kapitoly sa venuje majetku obce Štitáre. Proces rozdeľovania majetku začal v roku 2001, prostredníctvom dohôd a zmlúv medzi obcou a mestom a majetok postupne rozdelil. K 1. 7. 2002 na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky prešiel prvý majetok, ktorý kedysi preniesol štát na mesto Nitra, teraz prešiel z mesta Nitra na novú obec Štitáre.

Tento majetok predstavovala materská škola v obci, pozemok materskej školy, drobný hmotný majetok v hodnote 21 119,90 Sk; rôzne stavebné dokumentácie, ktoré sa týkali stavieb v obci, ktoré neboli dostavané alebo sa len pripravovali napr. stavby kanalizácie – projekt Vodovod Štitáre, finančné prostriedky v hodnote 64 116,20 Sk. Ďalší majetok pribudol obci 7. 12. 2002, kde boli obci prenesené pod správu rôzne agendy týkajúce sa počtu obyvateľov, domov a bytov v obci, dokumentácie, obecný cintorín, Dom smútku, starostlivosť o verejnú zeleň a verejné osvetlenie v obci. V súčasnosti sa majetok obce rozrastá, čo dokazujú aj inventárne zápisy z roku 2010, kedy bol stav aktív k 31. 12., 684 955 EUR, len v danom roku sa stav aktív zvýšil o 6 358 EUR. Najvyššiu položku aktív tvorí dlhodobý hmotný majetok. Bilancia pasív predstavovala k 31. 12. hodnotu 684 955 EUR, kde najvyššou položkou boli vlastné zdroje krytia. Obec musí na konci rozpočtového obdobia vykazovať nulový stav, aktíva sa musia rovnať pasívam.

Nasledujúca podkapitola sa venuje rozpočtu novozriadenej obce a komparácii rozpočtov v rámci rokov 2007 – 2010. Rozpočet obce je neoddeliteľnou súčasťou obce, pred oddelením obce od mesta plnil túto funkciu rozpočet mesta Nitra. Po oddelení si museli obec aj mesto vypracovať nový rozpočet, každá obec zvlášť. V roku 2002, keď obec aj mesto tvorili jeden celok predstavoval rozpočet 12 587 266,81 EUR, ale v nasledujúcom roku 2003, keď už obec Štitáre bola samostatnou obcou, jej rozpočet predstavoval 71 630 EUR, čo s počtom obyvateľov 559 bolo 716,3 EUR na 1 obyvateľa Štitár. Výsledky komparácie rozpočtov samostatnej obce z rokov 2007 – 2010 hovoria, že rozpočet sa oproti roku 2003 viditeľne navýšil ale v rámci rokov svoju výšku neustále menil. V roku 2007 predstavoval rozpočet 218 620 EUR. Rozpočet v roku 2008 sa oproti roku 2007 zvýšil o 17,33 %. Ale naopak v roku 2009 sa znížil o 9,1 % oproti roku 2008. V roku 2010 rozpočet zaznamenal nárast a zvýšil sa o 11,85 % oproti roku 2009. Z toho vyplýva, že rozpočet obce Štitáre v roku 2010 bol o 189 145 EUR vyšší ako rozpočet v roku 2003.

Nakoniec sa podkapitola venuje rozboru rozpočtu obce v roku 2010. Hovorí o tom ako obec naplnila svoj stanovený rozpočet 260 775 EUR. Najvyššiu položku rozpočtu obce Štitáre v roku 2010 tvorili bežné príjmy – daňové (výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve, daň z nehnuteľností, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za odvoz komunálneho odpadu). Z toho najvyššie hodnoty mali: daň z príjmov a daň z nehnuteľností. Druhú položku príjmov obce tvoria bežné príjmy – nedaňové, ktoré predstavujú príjmy z podnikania a príjmy vlastníctva majetku, administratívne poplatky a iné poplatky a platby.

Z výdajovej strany boli najvyššie výdavky na bežné výdaje, čo predstavovali hlavne výdavky na mzdy, platy, služobné príjmy, poistné a príspevky do poisťovní, výdavky na tovary a služby (napr. cestovné náklady, energie, materiál,...). Výsledok hospodárenia za rok 2010 predstavoval prebytok 861,48 EUR. V zmysle zákona 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa obec rozhodla použiť prebytok rozpočtu za rok 2010 vo výške 861,48 €, nasledovne: presunúť do príjmov rozpočtu v roku 2010 a použiť v rozpočte na splácanie leasingu traktorovej kosačky.

Posledná podkapitola sa venuje zabezpečeniu verejných služieb v obci. Pokiaľ bola obec Štitáre mestskou časťou mesta Nitra, disponovala veľkým množstvom poskytovaných služieb občanom. Nie všetky verejné služby, ktoré mala obec k dispozícii pred oddelením od mesta Nitra, jej ostali. Súčasný stav obce je taký, že obec dokáže samostatne poskytovať svojim občanom služby ako zabezpečenie verejného osvetlenia, obecný rozhlas, starostlivosť o verejnú zeleň, poskytovanie informácií občanom prostredníctvom webových stránok obce. Žiaľ, služby ako odvoz odpadu, prísun vody, autobusovú dopravu v obci, sama zabezpečiť nedokáže. Starajú sa o to externé firmy a mesto Nitra. V obci sa nenachádza zdravotné stredisko ani pošta. Obec dokáže zabezpečiť v oblasti školstva len jednu materskú školu, staršie deti musia do škôl dochádzať inam.

Pri spracovaní bakalárskej práce som dospela k názoru, že aktuálne nie je možno rozhodnúť alebo zhodnotiť, či osamostatnenie obce Štitáre od mesta Nitra, obci prinieslo viac pozitív alebo viac negatív. Závisí to od uhla pohľadu. Má vyšší rozpočet, môže samostatne rozhodovať prostredníctvom svojho vlastného zastupiteľstva vo veciach týkajúcich sa obce, ale na druhej strane, nie sú dostatočne zabezpečené služby pre občanov, ktorí musia aj napriek oddeleniu dochádzať za službami do mesta Nitra.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Odborná literatúra

BEZÁK, Anton. *Geographia Slovaca. Funkčné mestské regióny na Slovensku*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2000. 89 s. ISSN 1210-3519.

CIMRA, Jozef a kol. *Geografia Slovenska*. Prešov: Fakulta prírodných vied UKF v Nitre. Vydavateľstvo Michala Vaška, 2008. 351 s. ISBN 978-80-8094-422-3.

GAJDOŠ, Peter, Katarína MORAVANSKÁ a Ľubomír FALŤAN. *Špecifiká sídelného vývoja na Slovensku. Typologická analýza sídiel*. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 2009. 182 s. ISBN 978-80-85544-62-6.

GRÚŇ, Ľubomír, Alena PAULIČKOVÁ a Vladimíra VYDROVÁ. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. Bratislava: EUROUNION, 2005. ISBN 80-88984-82-3.

NIŽŇANSKÝ, Viktor a kol. *Medziobecná spolupráca a zlučovanie obcí na Slovensku. Výskumná štúdia*. Bratislava: Merkury, 2009. 115 s. ISBN 978-80-89458-00-4.

SOTOLÁŘ, Jozef. *Samospráva obce. Obecné zriadenie na území Slovenska*. Košice: SOTAC, 2011. 315 s. ISBN 978-80-89446-23-0.

ŠKULTÉTY, Peter. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2008. ISBN 978-80-224-1023-6.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Veľkostné skupiny obcí Slovenska v číslach*. Bratislava: Odbor súborných analýz, 2010. 64 s. ISBN 978-80-8121-037-2.

ZIBRINOVÁ, Agnesa. *Kritéria pre tvorbu sídiel*. Bratislava: ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, 1984. 178 s. ISBN 63-120-84-05.

Učebné texty

KONEČNÝ, Stanislav. *Úvod do štúdie verejnej správy. (Študijná príručka)*. Bratislava: Mayor, 2005. 120 s. ISBN: 80-969133-1-X.

KÚTIK, Ján a Jozef MRVA. *Verejná správa. (Organizácia, vývoj a reformy, prenos kompetencií)*. Trenčín: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne v spolupráci - s GC-TECH-Ing. Peter Gerši, 2005. ISBN 80-8075-069-6.

ŠKULTÉTY, Peter. *Základy miestnej správy*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1998. Učebný text pre študentov Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. ISBN 80-7160-110-1.

Internetové zdroje

MESTO NITRA. *Geografia a demografia*. [online]. [20. 03. 2012]. Dostupné z: <http://www.nitra.sk/stranka.php?cat.153>

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Medzinárodné európske dokumenty*. [online]. [30. 12. 2011]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?medzinarodne-europske-dokumenty>

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Územné zmeny obcí v SR*. [online]. [02. 02. 2012]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?uzemne-zmeny-obci-v-slovenskej-republike-od-roku-1990>

OBEC ŠTITÁRE. *Samospráva obce*. [online]. [20. 03. 2012]. Dostupné z: <http://www.stitare.sk/obec/samosprava.php>

SLOBODA, Dušan. *Charakter sídelnej štruktúry Slovenska ako predpoklad pre komunálnu reformu*. [online]. [02. 02. 2012]. Dostupné z: http://www.konzervativizmus.sk/upload/prezentacie/Sloboda_komreforma.pdf

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Výsledky SODB 2011. Počet a podiel obyvateľov SR podľa veľkostných skupín obcí – sčítanie 2011, 2001, 1991*. [online]. [12. 02. 2012]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=43829>

ÚNIA MIEST SLOVENSKA. *Európska charta miestnej samosprávy*. [online]. [30. 12. 2011]. Dostupné z : http://www.uniamiest.sk/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600175&id=1104&p1=1266

Legislatíva

Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov.

Zákon 138/1991 Z. z. o majetku obcí v znení neskorších predpisov

Zákon 538/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách

Zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy

Zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Zákon č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov

Zákon NR SR č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest v znení neskorších predpisov

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 197/2000 Z. z. zo dňa 17. mája 2000

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 583/2001 Z. z. z 19. decembra 2001

ZOZNAM SKRATIEK A SYMBOLOV

SNR	Slovenská národná rada
ust.	Ustanovenie
SR	Slovenská republika
Z. z.	Zbierka zákonov
ods.	Odsek
č.	Číslo
r.	Rok
VÚC	Vyšší územný celok
čl.	Článok
ha	Hektár
napr.	Napríklad
Ing.	Inžinier
DPPO	Daň z príjmu právnických osôb
VN	Vysoko napäťový
NN	Nízko napäťový
TS	Telekomunikačná sieť
EUR	Eurá (mena)
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
CO	Civilná ochrana
ŽP	Životné prostredie
MVSR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MFSR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
FO	Fyzická osoba
ObFz	Obvodný futbalový zväz
MHD	Mestská hromadná doprava

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....

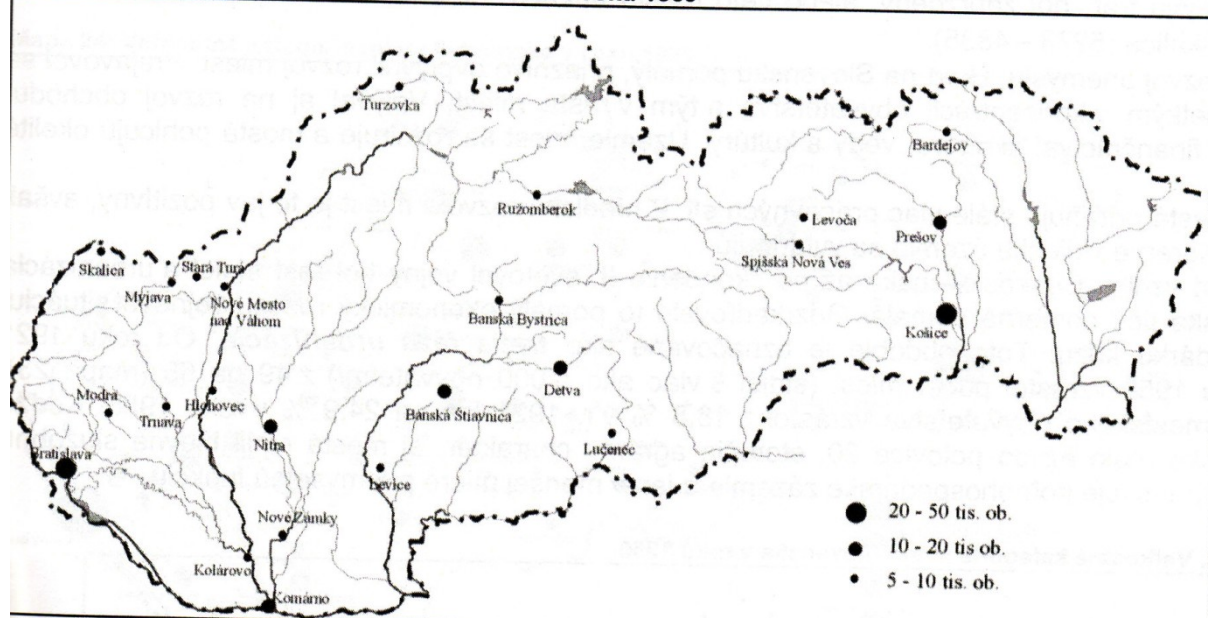
jméno a příjmení studenta

ZOZNAM PRÍLOH

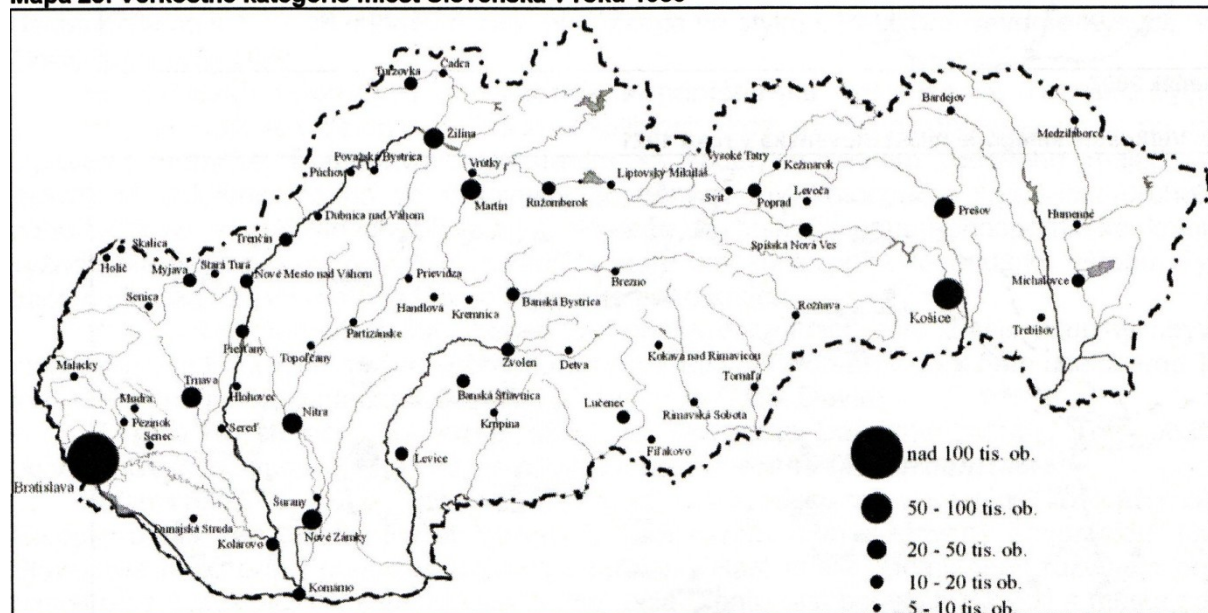
- Príloha 1 Veľkostné kategórie miest na Slovensku v r. 1869 a 1950
- Príloha 2 Počet obcí podľa veľkostných skupín v rámci jednotlivých krajov
- Príloha 3 Mapa katastrálneho územia mesta Nitra vrátane mestskej časti Štitáre
(4 831 ha)
- Príloha 4 Mapa katastrálneho územia samostatnej obce Štitáre (748 ha)
- Príloha 5 Bilancia aktív a pasív obce Štitáre k 31. 12. 2010

Príloha č. 1 Veľkostné kategórie miest na Slovensku v r. 1869 a 1950

Mapa 21: Veľkostné kategórie miest Slovenska v roku 1869

Mapa 23: Veľkostné kategórie miest Slovenska v roku 1950

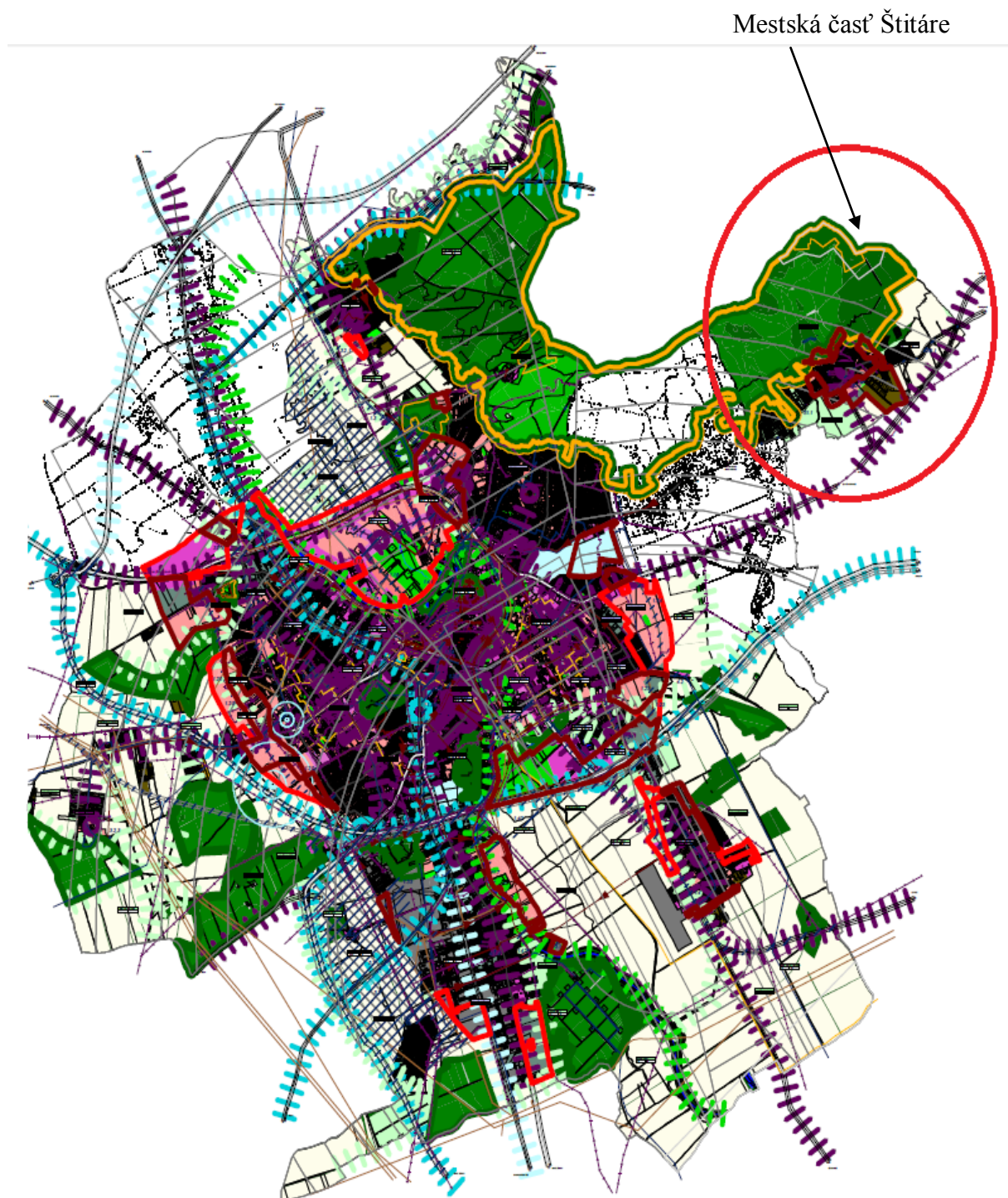
Zdroj: Cimra, Jozef a kolektív. Geografia Slovenska.

Príloha č. 2 Počet obcí podľa veľkostných skupín v rámci jednotlivých krajov

T1-1. Veľkostná štruktúra obcí / Size structure of municipalities												
Územná jednotka Territorial unit	Spolu ¹⁾ Total ¹⁾	v tom obce s počtom obyvateľov / Of which: municipalities with number of inhabitants										z toho Bratislava Of which: Bratislava
		0-199	200-499	500-999	1 000-1 999	2 000-4 999	5 000-9 999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999	100 000 +	
SLOVENSKÁ REPUBLIKA	2 891	385	778	763	560	273	60	32	29	9	2	1
Bratislavský kraj	73	2	6	12	28	16	5	2	1	-	1	1
Trnavský kraj	251	4	41	79	71	40	6	5	4	1	-	-
Trenčiansky kraj	276	22	64	78	65	31	5	4	5	2	-	-
Nitriansky kraj	354	12	83	98	100	44	7	4	5	1	-	-
Žilinský kraj	315	38	61	76	72	47	13	3	3	2	-	-
Banskobystrický kraj	516	108	175	122	67	24	9	6	4	1	-	-
Prešovský kraj	666	165	206	154	82	41	6	6	4	2	-	-
Košický kraj	440	34	142	144	75	30	9	2	3	-	1	-
¹⁾ bez mestských častí v Bratislave (17) a Košiciach (22), vrátane 4 vojenských obvodov / Without city parts in Bratislava (17) and Košice (22), including 4 military districts												

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky. Veľkostné skupiny obcí Slovenska v číslach.

Príloha č. 3 Mapa katastrálneho územia mesta Nitra vrátane mestskej časti Štitáre (4 831 ha)

Zdroj: Mestský úrad Nitra. Odbor architektúry. Územný plán mesta Nitra.

Príloha č. 4 Mapa katastrálneho územia samostatnej obce Štitáre (748 ha)

Štitáre

Zdroj: Mestský úrad Nitra. Odbor architektúry. Územný plán obce Štitáre.

Príloha č. 5 Bilancia aktív a pasív obce Štitáre k 31. 12. 2010

7. Bilancia aktív a pasív k 31.12.2010 v €

AKTÍVA

Názov	ZS k 1.1.2010	KZ k 31.12.2010
Neobežný majetok spolu	665 180	675 144
z toho :		
Dlhodobý hmotný majetok	562 013	571 977
Dlhodobý finančný majetok	103 167	103 167
Obežný majetok spolu	12 047	7 569
z toho :		
Zásoby	56	46
Pohľadávky	2 823	6 359
Finančný majetok	9 168	1 164
Časové rozlíšenie:		
Náklady a príjmy budúcich období	1 370	2 242
SPOLU	678 597	684 955

PASÍVA

Názov	ZS k 1.1.2010	KZ k 31.12.2010
Vlastné zdroje krytia majetku	190 922	183 542
z toho :		
Fondy účtovnej jednotky -prevod na akruárne účtovníctvo rok 2009 - nev. výsl. hospodárenia z min. rokov	199 055	237 158
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	- 8 133	-53 616
Závazky	71 360	92 113
z toho :		
Dlhodobé záväzky – (účet soc.fondu)	66	32
Krátkodobé záväzky	11 727	32 997
Zúčtovanie so štátnym rozpočtom	0	0
Ostatné krátkodobé rezervy – na dovolenky	5 317	2 684
Bankové úvery	54 250	56 400
Časové rozlíšenie:	416 315	409 300
- výdavky budúcich období – 383	3 791	1 983
- výnosy budúcich období – 384	412 524	407 317
SPOLU	678 597	684 955

Zdroj: Obec Štitáre